

Četvrti lausannski kongres: *Seulska izjava*

Predgovor hrvatskom izdanju

U Seulu-Incheonu, Južna Koreja, od 22. do 28. rujna 2024. godine održan je Četvrti lausannski kongres za evangelizaciju svijeta pod nazivom „Neka Crkva zajedno naviješta i očituje Krista”. Kongres je okupio oko 5000 sudionika iz više od 200 nacija svijeta, a Hrvatsku je predstavljalo devet delegata, predstavnika različitih evanđeoskih denominacija, crkava, organizacija i institucija. U sklopu toga kongresa sudionicima je predstavljena *Seulska izjava* koja je poslužila kako bi usmjerila cijeli susret, ali i kao smjerokaz za rad i djelovanje Crkve nakon samoga kongresa. *Seulska izjava* nema za cilj biti sveobuhvatna teološka izjava, već je napisana zato da evanđeoskim kršćanima ukaže na teološke i strateške aspekte zato da bi Crkva uistinu bila u stanju ostvariti ono što je i tema kongresa: neka Crkva zajedno naviješta i očituje Krista.

Daleko od toga da je ovo sveobuhvatna analiza, ali ovdje želim istaknuti nekoliko stvari vezanih uz ovaj dokument:

(1) Dokument je kvalitetno napisan i sastavljen što je i vidljivo iz njegova sadržaja i teološke dubine koja stoji iza teksta. Teme su također izložene i obrađene sustavno što je, i to govorim iz hrvatskoga konteksta evanđeoskih crkava, naša velika potreba. Sustavnost u promišljanju doktrina uvijek nam je potrebna i dobrodošla jer jedino na taj način možemo podizati kvalitetu crkvenog djelovanja što bi za cilj trebalo imati veći učinak na društvo oko nas. Nadalje, u dokumentu se nekoliko puta javlja pojam „strateški“ što ukazuje da dokument potiče Crkvu da ne bude kratkovidna i sklona improvizaciji, nego da „danas“ promišlja što se treba napraviti kako bi „sutra“ stanje u evanđeoskim crkvama bilo bolje. Ako je Vice Vukov pjevao: „U kamenu nema neba“, jednako tako smatram opravdanim reći da „u kratkovidnosti i improvizaciji nema neba“.

(2) Govoreći o evanđelju, *Seulska izjava* to čini tako da sažima biblijsku pripovijest od Stvaranja, preko pobune (točke 3 do 5), ali jednako tako od točke 6 do 9 sažima priču o Izraelu i njegovoj povijesti, pokazujući na taj način kontinuitet Božjeg djelovanja u Starome zavjetu. Ovo ističem jer u evanđeoskom kršćanstvu postoji sklonost da se biblijska radnja sažme u poznatom „četverokraku“: Stvaranje – Pad – Isus/Crkva – Nebo ili Pakao, pa ispada da se između Postanka 3 i Matejeva evanđelja ne događa ništa značajno što bi imalo važnost za Isusove sljedbenike danas.

(3) Govoreći o Bibliji, *Seulska izjava* ističe, između ostalog, dvije ključne stvari koje bi predstavljale velik korak naprijed kada bi postale stvarnost u evanđeoskim crkvama u Hrvatskoj: (1) da je Biblija Božja riječ u ljudskim riječima; (2) da vjerno čitanje Biblije znači obraćati pozornost na njezine kontekste: povijesni, književni i kanonski. To nam omogućuje da razumijemo izvorno značenje koje su autori komunicirali kroz neki biblijski tekst, ali jednako tako to nas osvješćuje o potrebi da ako želimo ispravno čuti ono što nam Bog želi reći, moramo razumjeti *čovjeka* preko kojega nam Bog govori. Biblija nije pala s neba kao „gotov proizvod“ bez boje, oblika i mirisa kome svatko može dati svoju boju, oblik i miris, već je nastala u određenom prostoru i vremenu. Samim time, Biblija nosi pečat svog vremena, i poruka koja je izrečena u njoj nosi obilježja tog vremena. Ako želimo čuti što je Bog rekao, moramo uzeti ozbiljno taj ljudski element koji je Bog iskoristio da se objavi jer se u tome nalazi značenje biblijskog teksta koji je Bog dao. Rečeno drugim riječima, mi najjasnije razumijemo Božju istinu tek onda kada upoznamo kontekste unutar kojih je Bog govorio i djelovao te percepciju (način razmišljanja i gledanja) ljudi s kojima je komunicirao.

(4) *Seulska izjava* opravdano govori o dvostrukoj odgovornosti Crkve: naviještanju vjere (evangelizaciji) i obrani vjere (učeništvu i pastoralnoj skrbi). To dvoje ide zajedno, ne smije se razdvajati, a zapostavljanje jedne ili druge odgovornosti donosi štetu Crkvi – posebice je to vidljivo u Predgovoru kada se ističe porast evangelizacijskih napora koji nisu bili popraćeni odgovarajućim učeništvom. Nadalje, u *Izjavi* se opravdano ističe važnost mjesne crkve te potreba da službenici i misionari budu povezani s lokalnom, tj. mjesnom crkvom. U hrvatskom kontekstu, a vjerujem da je to istina i za druge dijelove svijeta, službenici, misionari i paracrkvene organizacije koji nisu povezani s lokalnom crkvom u pravilu koriste (iskorištavaju) lokalnu crkvu za neku svoju agendu.

(5) Iz *Seulske izjave* vidljivo je da evanđeosko kršćanstvo na globalnoj razini vidi tri ključna problema: ljudsku spolnost (konkretnije, svetost braka i opasnost istospolnih brakova), sukobe među narodima i izazov umjetne inteligencije. I dok se najviše razlaže pozadina koja stoji iza istospolne seksualnosti i umjetne inteligencije, govor o sukobima među narodima nešto je općenitiji.

(6) Glavni nedostatak *Seulske izjave*, što i nije iznenađujuće, jest taj što se kroz dokument implicitno provlači „teologija saveza“ koja ima iskrivljeno gledi-

šte na svetopisamsku ulogu Izraela. Iako se nigdje izrijekom ne spominje „teologija saveza“, iz teksta *Izjave* mogu se nazrijeti te „teološke naočale“ čitanja Svetog pisma.¹ Naime, prema zagovornicima ove teologije, zajednica Božjeg naroda postoji oduvijek. Izrael je predstavljao Božji narod u Starom zavjetu dok Crkva (koju čine Židovi i pogani) predstavlja Božji narod u Novome zavjetu. Shodno tome, i jedni i drugi čine jedan Božji narod (Ef 2,11-20). Crkva ne zamjenjuje Izrael, nego Crkva jest Izrael i Izrael jest Crkva (Galaćanima 6,16). Konkretnije, Crkva nasljeđuje obećanja koja je Bog dao Izraelu, ta se obećanja u Crkvi ostvaruju i ispunjavaju na duhovan način, a Izrael nema neku posebnu ulogu u Božjem planu spasenja.

Ovakva teologija zamjene ili supersesionizam, koja nije karakteristična samo za teologiju saveza nego i za druge teološke sustave i kršćanske tradicije, sustavno propušta uvidjeti da je do Postanka 12 Božji plan sljedeći: stvoriti jedan narod – Izrael – koji će ga poznavati, koji će tu spoznaju o Bogu proširiti na sve ostale narode i kojemu će se svi narodi priključiti. Isus ne dolazi započeti novu religiju zvanu kršćanstvo niti je Crkva rođena na Pedeseticu (kako to tvrdi dispenzacionalizam). On dolazi otkupiti Izrael i toj otkupljenoj zajednici Židova pridružiti pogane (što se jasno vidi u Djelima 15). To, pak, znači da Izrael nema samo *instrumentalnu* ulogu, odnosno da nije tek poslužio svojoj svrsi pa nakon Isusova dolaska bio stavljen na čekanje ili „utopljen“ u Crkvu. Pokušajmo zamisliti što bi za evanđeosko kršćanstvo, na globalnoj ili lokalnoj razini, značilo kada bi počelo tumačiti Bibliju u povezanosti s ulogom, svrhom, obećanjima i savezima koje je

1 Poradi točnosti, donosim dijelove teksta na engleskom jeziku, a cijeli tekst može se pogledati ovdje: <https://lausanne.org/statement/the-seoul-statement>.

“He set in motion his plan to rescue humanity from its helpless state through a coming Savior and to restore them as one holy people made up of all peoples united in worship.”

“The time had come for Jesus the Messiah to build his church; Then the Holy Spirit was sent to all who through repentance and faith participated in the renewal and reconciliation of all peoples in the one people of God.”

“We affirm that God speaks in the Bible for the purpose of generating and governing the people of God, the church;

“On the day of Pentecost, God revealed this unity as Jesus poured out from the Father the promised Holy Spirit upon his people. He sent them out to announce the good news and draw others into his new community, to be baptised as members of the Body of Christ, and to be indwelt by the Spirit as the Temple of God.”

“In all the world and throughout history, the church is *one* people of God, *one* body of Christ and *one* temple of the Holy Spirit through *one* baptism by the Spirit, and the *one* Bride of Christ.”

“It is critically important that Christians think clearly about biblical peoples when they (e.g. Israelites, Egyptians, Syrians) are associated by name, history, geography, or ancestry with modern nation-states (e.g. Israel, Egypt, Syria) and the peoples who live under the political sovereignty of these states (Jews, Palestinians, Arabs, Copts, Druze, Armenians, Kurds, and many more). God is fulfilling his promises to all these peoples—both Jews and Gentiles—through the good news of Jesus, the Messiah.”

Bog dao izraelskom narodu, umjesto odvojeno od njega ili mu pridajući tek privremenu, instrumentalnu ulogu.

No bez obzira na ovu kritiku, ovaj dokument predstavlja značajan i kvalitetan dokument koji vrijedi pažljivo razmotriti i usvojiti u život i djelovanje Crkve jer pruža kvalitetan okvir za strateško promišljanje o djelovanju u narednim godinama.

Ervin Budiselić

Uvod

Seulska izjava, zajedno s izvješćem *Stanje Velikog poslanja* (*The State of the Great Commission*), objavljena je na početku Četvrtoga lausanskog kongresa kako bi služila kao informativan i inspirativan alat za globalnu Crkvu tijekom kongresa.

Seulska izjava ne stoji sama za sebe. Ona je značajna jer se nadovezuje na iznimno nasljeđe *Lausanskog zavjeta*, *Manilskog manifesta* i *Capetownskog iskaza o predanju*. Zajedno predstavljaju suvremena promišljanja biblijskih uvjerenja i vjernosti. *Seulska izjava* odgovara na suvremene nedostatke koje je Teološka radna skupina (TRS) smatrala nužnima adresirati radi jačanja i usmjeravanja današnje globalne misije. Počevši od 2019. godine, tim TRS-a postupno se formirao pod početnim vodstvom Michaela Oha i Davida Bennetta. Glavni kriteriji za članstvo u TRS-u bili su: jasno evanđeosko usmjerenje, preporuke, globalna zastupljenost i reprezentativnost različitih kršćanskih tradicija. TRS uključuje glasove muškaraca i žena iz Latinske Amerike, Skandinavije, Bliskog istoka, Afrike, Ujedinjenoga Kraljevstva, Sjeverne Amerike, Australije i Novog Zelanda, jugoistočne Azije, južne Azije i istočne Azije. Pod izvanrednim vodstvom dr. Ivora Poobalana i dr. Victora Nakaha, TRS je vjerno i uvjerljivo uputila ovom Pokretu i globalnoj Crkvi jasan i snažan poziv da oblikuje globalnu misiju za sljedeću generaciju. Upravni odbor i Lausanskog pokreta s punim uvjerenjem preporučuje njihov predan i temeljit rad.

Četvrti lausanski kongres predstavlja ključnu prekretnicu i mjesto okupljanja u višegodišnjem procesu nazvanom *Lausanne 4 putovanje*. To putovanje započelo je s nekoliko desetaka konzultativnih razgovora s voditeljima iz cijeloga svijeta, kao i fokusnim skupinama i opsežnim intervjuima, s ciljem prepoznavanja praznina, prilika, inovacija, pomaka te mogućnosti za daljnja istraživanja i zajedničko djelovanje u ostvarivanju Isusova Velikog poslanja – da se učenicima učine svi narodi i da ih se poučava vršiti sve što je zapovjedio. Izvješće *Stanje Velikog poslanja*, zajedno sa svojim regionalnim odgovorima, usredotočilo se na 40 ključnih čimbenika i trendova proizašlih iz toga procesa slušanja, koji oblikuju svijet i Crkvu na globalnoj razini dok ulazimo u nadolazeće desetljeće, s pogledom i

prema 2050. godini, te je posebno naglasilo područja u kojima je potrebno snažnije strateško i zajedničko djelovanje.

Dok je TRS sudjelovala u tom procesu razgovora i slušanja, posebnu je pozornost usmjerila na biblijske i teološke „praznine“ – područja kojima prethodni temeljni lausannski dokumenti nisu posvetili dostatnu pažnju. Iz tih je praznina izdvojeno sedam tematskih cjelina kako bi se potaknula dodatna biblijska i teološka promišljanja. Polazište za razmišljanje o potrebi *Seulske izjave* proizašlo je iz rasprava TRS-a o značenju evanđelja, njegovu naviještanju i obrani. To je otvorilo pitanja o ključnim teološkim nedostacima vidljivima u globalnoj Crkvi, a koji potkopavaju njezino poslanje naviještanja i svjedočenja evanđelja u svijetu. Nakon sastavljanja popisa tih praznina, TRS je četiri teme dodijelila zasebnim timovima s imenovanim voditeljima da bi naposljetku došlo do ukupno sedam područja, pri čemu su autori zajednički surađivali na preostala tri. Pritom su nastojali očuvati globalnu perspektivu unatoč raznolikosti svojih kulturnih i denominacijskih konteksta, a njihova pozornost prema detaljima i pomno razmatranje svake riječi i rečenice bili su za svaku pohvalu. Otvoreno su prihvaćali međusobne uvide, nastojeći oblikovati dokument koji je biblijski utemeljen i strateški usmjeren.

Budući da *Seulska izjava* nadopunjuje, a ne zamjenjuje temeljne dokumente, ona ne nastoji biti sveobuhvatna niti ponavljati teme koje su u njima već istaknute. Namijenjena je korištenju zajedno s izvješćem *Stanje Velikog poslanja* kako bi sudionici Kongresa bili upoznati i s teološkim i sa strateškim aspektima koji zahtijevaju pozornost u odnosu na temu Kongresa: „Neka Crkva zajedno naviješta i očituje Krista“. Ta dva dokumenta *Lausanne 4 putovanja* osmišljena su kako bi potaknula biblijsko promišljanje i zajedničko djelovanje, kako tijekom samoga Kongresa tako i nakon njega.

Svi lausannski dokumenti dio su živog i trajnog dijaloga među onima koji slijeđe Krista kao Gospodina, koji prihvaćaju autoritet Božje riječi i dijele zajedničku viziju evanđelja za svaku osobu, crkava koje stvaraju učenike svih naroda i na svakom mjestu, kristolikih vođa za svaku crkvu i svaki sektor te utjecaja Božjega kraljevstva u svim područjima društva. Nijedan lausannski dokument ne predstavlja se kao konačna ili sveobuhvatna izjava cjelokupne kršćanske teologije, strategije i poslanja. Mrežna stranica *Lausannea* sadrži opsežnu zbirku resursa o brojnim temama, kojima su pridonijeli ne samo pojedinci iz lausannskog pokreta nego i globalni timovi autora. Ondje gdje postoje značajne teme koje još nisu dostatno obrađene unutar korpusa lausannskih resursa, upućuje se poziv vodstvu unutar lausannskog pokreta da doprinese dodatnim sadržajima ili predloži nova okupljanja kako bi se i te praznine mogle obraditi u svjetlu biblijskog razumijevanja ili kroz strateško zajedničko djelovanje.

Sudionici Kongresa, kao i kršćanski vođe općenito, trebali bi odvojiti vrijeme da samostalno i promišljeno pročitaju cijelu *Seulsku izjavu*. Budući da će *Seulska izjava* biti dostupna sudionicima tijekom Kongresa, potiče se korištenje prilika

za neformalne razgovore s prijateljima, u manjim skupinama za stolom te s predstavnicima vlastitih zemalja o različitim temama koje su u njoj obrađene. Također, važno je nastaviti njezin utjecaj i nakon Kongresa, potičući druge da je pročitaju i uključe se u promišljanje o njezinu sadržaju po povratku u svoje zemlje.

Strukturirana je prema glavnim tematskim cjelinama, ali je svaki pojedini odlomak cijele *Izjave* numeriran uzastopno, što čitatelju olakšava upućivanje na odgovarajući dio i njegovo citiranje. Sedam tematskih područja prepoznatih u *Seulskoj izjavi* trebalo bi donijeti jasnoću u svijetu teološke i misijske zbunjenosti—pokazujući da su kršćanska uvjerenja utemeljena u Svetome pismu i u dvije-tisućljetnoj kršćanskoj tradiciji; da s pouzdanjem možemo prepoznati što je središnje u „evanđelju“ te razlikovati ono što je sporedno od onoga što je pogrešno, te da smo jednako pozvani biti predani naviještanju vjere (evangelizaciji) i obrani vjere (učeništvu i pastoralnoj skrbi) kao dvostrukoj odgovornosti globalne Crkve.

Predgovor

Četvrti lausanski kongres, održan u Incheonu u Južnoj Koreji, obilježava 50-u obljetnicu nastanka iznimnog pokreta posvećenoga globalnom poslanju. Prvi lausanski kongres 1974. godine okupio je 2 700 crkvenih vođa iz više od 150 zemalja, koji su potvrdili zajedničko uvjerenje da cijela Crkva treba nositi cjelovito evanđelje cijelome svijetu.

Nakon toga kongresa globalna je Crkva učinila više na zajedničkom ubrzanju svjetske evangelizacije nego u bilo kojem drugom razdoblju u povijesti, što je rezultiralo dosad neviđenim rastom Crkve jer su milijuni ljudi u dotad nedosegnutim područjima prihvatili evanđelje i iskusili njegovu preobražavajuću snagu.

Radujemo se onome što je Bog učinio kroz predanost Crkve velikom apostolskom prioritetu naviještanja Radosne vijesti o Isusu Kristu radi spasenja ljudi izgubljenih u grijehu. Ipak, zadaća evangelizacije i dalje je hitna budući da milijarde ljudi još uvijek ostaju izvan dosega poruke o Božjoj ljubavi i milosti u Kristu. Štoviše, unatoč tom opsežnom rastu, Crkva se u mnogim dijelovima svijeta suočava s poteškoćama u učinkovitom njegovanju vjere i učeništva milijuna kršćana prve generacije.

U poslanju koje je Gospodin Isus dao apostolima u Evanđelju po Mateju 28,18–20 jasno je naznačio da nalog Crkvi – „učinite učenicima sve narode“ – uključuje dva jednako važna prioriteta: *evangelizacijski zadatak* „krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga“ te *pastoralni zadatak* „učeci ih da vrše sve što sam vam zapovjedio“.

Oba su prioriteta vidljiva i u misijskoj strategiji apostola Pavla u Djelima apostolskim i u njegovim poslanicama: bio je gorljiv u naviještanju poruke spase-nja izgubljenima, ali jednako tako i u učvršćivanju vjere vjernika kako bi živjeli

dostojno evanđelja i mogli se suprotstaviti lažnim učenjima koja prijete istini evanđelja. Kako sam sažima: „Njega *navješćujemo, opominjući svakoga čovjeka i poučavajući svakoga čovjeka u svoj mudrosti da bismo svakoga čovjeka doveli do savršenstva u Kristu*“ (Kološanima 1,28).

Žalimo što tijekom proteklih pedeset godina evangelizacijskog rasta globalna Crkva nije u dovoljnoj mjeri pružila pouku potrebnu novim vjernicima za razvoj istinski biblijskog pogleda na svijet. Često nije uspjela odgajati nove vjernike da žive radikalno učenje u domu, školi, Crkvi, susjedstvu i na radnome mjestu niti je dovoljno osposobila svoje vođe da odgovore na suvremene društvene trendove i iskrivljenja evanđelja koja ugrožavaju iskrenu vjeru i razaraju jedinstvo Crkve Gospodina Isusa. Stoga nas zabrinjava porast lažnih učenja i pseudokršćanskih stilova života koji mnoge vjernike odvođe od temeljnih vrijednosti evanđelja.

Već pedeset godina lausanski pokret vodi se dokumentima *Lausanski zavjet* (1974), *Manila Manifest* (1989) i *Capetownski iskaz o predanju* (2010). *Seulska izjava* Četvrtoga lausanskog kongresa u potpunosti potvrđuje te ranije dokumente i nadograđuje njihovo čvrsto uporište obnavljanjem naše predanosti središnjosti evanđelja (odjeljak I) i vjernom čitanju Svetoga pisma (odjeljak II). Samo na taj način možemo odgovoriti na posebne izazove s kojima se danas suočava globalna Crkva (odjeljci III–VII), nastojeći vjerno svjedočiti o našem raspetom i uskrslom Gospodinu – na svakome mjestu svima, na dobrobit naraštaja koji dolaze.

Neka Crkva zajedno naviješta i očituje Krista!

I. Evanđelje: priča koju živimo i naviještamo

Na početku Isusova djelovanja rekao je: „Ispunilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje. Obratite se i vjerujte evanđelju“ (Marko 1,15). Apostol Pavao piše: „Ne stidim se evanđelja, jer ono je sila Božja na spasenje svakomu koji vjeruje“ (Rimljanima 1,17). To evanđelje nije formula niti skup religijskih ideja, nego prije svega priča koja nosi Radosnu vijest i snagu preobrazbe života. U Djelima apostolskim apostoli naviještaju evanđelje različitim slušateljima i pritom iznose priču. Zato su apostoli, kao i bezbrojni kršćani kroz stoljeća, prihvatili evanđelje kao priču koju živimo i naviještamo.

„Ova pripovijest (u Starome i Novom zavjetu) kazuje nam tko smo, zašto smo ovdje i kamo idemo. Ova pripovijest o Božjoj misiji definira naš identitet, pokreće našu misiju i uvjerava nas da je posljedak u Božjim rukama“ [Capetownski iskaz o predanju 2010].

1. U početku je Bog stvorio svemir kao čudesnu međuovisnost duhovne i materijalne stvarnosti, ispunjenu smislom i otajstvom. Sve što je Bog stvo-

rio bilo je uređeno, lijepo i dobro. Bog je blagoslovio sve što je stvorio kako bi svaki dio postojao na dobrobit cjeline. Za svako područje – zemlju, nebo i more – Bog je stvorio živa bića, darujući im dah života i sposobnost razmnožavanja. Kao vrhunac stvaranja, Bog je stvorio ljudska bića, muško i žensko, na svoju sliku, osposobivši ih za odnos sa sobom i međusobno te im povjerivši odgovornost da se brinu za njegov svijet.

2. Rad i igra Božjih ljudskih stvorenja, njihov brak i podizanje djece, njihova umjetnost i djelatnosti te oblici zajedničkog života trebali su biti na dobrobit svih i na slavu Boga. Primljeni blagoslov trebao je postati dijeljeni blagoslov među narodima te se vraćati Bogu kao čin bogoštovlja.

Bog je ovo veličanstveno djelo stvaranja ostvario svojom Riječju po svome Duhu.

3. Kada je Bog blagoslovio ljudska bića, upozorio ih je da bi se trajni tijekom života prekinuo kad bi ikada pokušali živjeti neovisno o njemu. Budući da je Bog jedini izvor života, takav bi izbor značio smrt.
4. Adam i njegova žena Eva pridružili su se pobuni pod vodstvom Sotone te su tako grijeh i smrt ušli u svijet. Pozvano da ispuni zemlju kulturno raznolikim narodima ujedinjenima u štovanju Boga, čovječanstvo je zemlju ispunilo nasiljem, razarajući jedinstvo za koje je bilo stvoreno. Prognani iz Božje svete prisutnosti i odsječeni od života, ljudi su se našli u ropstvu vlastite volje i zarobljeni u besmislenom postojanju.
5. No Bog, bogat milosrđem i ljubavlju, nije napustio svoja grešna ljudska stvorenja u ropstvu koje su sami izabrali. Kao pravedan Bog, nije mogao ni ostaviti njihovu pobunu nekažnjenom. Pokrenuo je svoj plan da spasi čovječanstvo iz njegova bespomoćnog stanja po dolazećem Spasitelju te da ga obnovi kao jedan sveti narod sastavljen od svih naroda, ujedinjenih u štovanju Boga.

Bog će preobraziti svoje stvorenje svojom Riječju po svome Duhu.

6. Kako bi blagoslovio sve narode na zemlji, Bog je sklopio savez s Abrahamom, obećavši da će obnoviti blagoslov svoje životvorne prisutnosti jednom narodu u kojem će ponovno ujediniti sve narode u odnosu uzajamnog blagoslova. Taj će narod postati Božje prebivalište, novo čovječanstvo za novo Božje stvorenje.
7. Na početni način Bog je izabrao Abrahamove potomke – narod od dvanaest plemena, nazvanih po dvanaestorici Jakovljevih sinova. Oblikovani da budu sveti narod, našli su se u ropstvu i pod tlačenjem faraona. No Bog nije zaboravio svoj savez. Izveo je svoj narod iz ropstva kako bi naviještao njegova slavna djela svim narodima. Doveo ih je na goru Sinaj i govorio

riječi koje imaju snagu dati život onima koji ih čuvaju u srcu – snagu da oblikuju narod koji ljubi Boga nepodijeljenim srcem i ljubi jedno drugoga srcem oživljenim Božjim životom.

8. No Božji narod pobunio se protiv njega. Izabrali su smrt umjesto života. Da se Bog nije pokazao punim milosti, narod bi propao. U svome milosrđu uspostavio je kraljevstvo kako bi Izrael živio pod njegovom vlašću. Slao je proroke da tumače riječi izgovorene na Sinaju i da ispravljaju narod kada bi skrenuo s njegova puta. Slao je mudrace i psalmiste kako bi održali Izrael na putu života. Ipak, Božji se narod i dalje bunio. Njihovi su se kraljevi i svećenici odvratili od Boga, a narod je odbacio proroke. Stoga ih je Bog udaljio iz njihove zemlje, osudivši narod na izgnanstvo.
9. Ipak, Bog nije zaboravio svoj savez. Premda su proroci upozoravali na smrt naroda, istodobno su naviještali da će ga Bog podići u novi život, kao što se i dogodilo pri povratku Izraela iz izgnanstva. No to umiranje i „uskrsnuće“ tog naroda bilo je tek nagovještaj još snažnijega Božjeg djelovanja u odnosu prema pobunjenom čovječanstvu – obnove Božje pravedne vladavine.

Još nije bilo vrijeme da Bog obnovi stvorenje svojom Riječju po svome Duhu.

10. I tada je došlo. Bog je poslao proroka Ivana da pripravi put skorom dolasku njegova pomazanoga Kralja i da pozove narod na obraćenje od grijeha kako bi živio pod Božjom vlašću. Ivan je krstio one koji su se obraćali, ali je govorio i o krštenju koje tek dolazi: „Onaj koji dolazi za mnom krstit će vas Duhom ognjenim.“ To krštenje Duhom po Gospodinu Isusu Kristu oblikovat će obećani narod sastavljen od svih naroda. Kao što je Ivan rekao, Onaj koji dolazi došao je – ali na posve neočekivan način.

Po Duhu Božjemu, Sin Božji, koji je vječna Riječ, postao je čovjek u utrobi djevice Marije, kao početak novoga Božjeg stvorenja.

11. Obnovljena Božja vladavina, koju su proroci naviještali, započela je kada je Ivan krstio Isusa. Dok je Isus izlazio iz vode, glas s neba objavio je: „Ovo je Sin moj ljubljeni.“ Poput Izraela, Isus je bio iskušavan u pustinji, ali se pokazao vjeran te je učio svoje sljedbenike da iz srca vrše riječi izgovorene Izraelu na Sinaju. Liječio je bolesne i čistio nečiste; uskrisivao mrtve i spašavao propale; izgonio zloduhe. Na sve te načine pokazivao je svoju moć da vrati blagoslov ljudima – narodu očišćenom od grijeha, spašenom od smrti i oslobođenom od vlasti Sotone. Isus je proglasio da je došlo vrijeme obnove Božjega blagoslova siromašnima i poniznima u srcu. Blagoslov koji je naviještao nije bio bogatstvo ni zdravlje, nego sam Božji život kao preobražavajuća snaga novoga stvorenja. Došlo je vrijeme da Isus, Mesija,

izgradi svoju Crkvu, ali to je zahtijevalo njegovu dragovoljnu, žrtvenu smrt, jer je uvreda grijeha koja je stajala između čovječanstva i Boga svima donijela smrt.

12. Kada je Isus bio razapet pod Poncijem Pilatom, umro je kao naš predstavnik i zamjena, Bogom poslani Adam novoga stvorenja. U Kristu je Bog na sebe preuzeo kaznu za naš grijeh. Onaj koji u sebi ima život dao je svoj život za život svijeta. On je bio osuđen dok je njegov otkupljeni narod bio oslobođen – oslobođen od ropstva grijehu da ljubi i služi Gospodinu.
13. Premda je izlio svoj život u smrti, Krist nije mogao biti pobijeđen smrću. Bog ga je uskrsnuo i time potvrdio njegovu nevinost i pravednost. Nakon uskrsnuća Isus se ukazao svojim učenicima u preobraženom tijelu – tijelu koje su mogli dotaknuti, ali nad kojim smrt više nije imala vlast. Otac je uzvisio Sina da vlada s njim dok sve i sve ne podvrgne Kristovoj vlasti. Tada je Duh Sveti izliven na sve koji se pokajanjem i vjerom uključuju u obnovu i pomirenje svih naroda u jednome Božjem narodu. Oni su tada primili novi život i snagu da svjedoče Radosnu vijest o Božjem spasenju među svim narodima.

Stoga, svatko tko je u Kristu pripada novome Božjem stvorenju oblikovanom njegovom Riječju po njegovu Duhu.

14. Bog će dovršiti svoje djelo stvaranja novoga stvorenja kada se Krist vrati suditi živima i mrtvima. Tada će svi koji su u Kristu sudjelovati u njegovu tjelesnom uskrsnuću, a cjelokupno Božje stvorenje bit će preobraženo. Njegov će narod živjeti pod vlašću Mesije kao jedinstvo naroda čiji se različiti načini življenja dara vječnoga života prinose Bogu kao bogoštovlje. Na taj će način Božji narod skrbiti za Božji svijet u zajedništvu blagoslova, s Bogom u središtu kao izvorom svega što je dobro.
15. Po vjeri zauzimamo svoje mjesto u Kristovoj Crkvi, jednome narodu jednoga Boga, narodu sastavljenom od naroda Trojedinoga Boga. Po vjeri smo kršteni u Kristovu smrt na oproštenje grijeha, uskrsnuti na novi život i uključeni u jedno tijelo Kristovo. Po vjeri smo proglašeni pravednima Kristovom pravednošću, onoga koji je uskrsnuo. Po vjeri Crkva postaje Božje prebivalište u Kristu po njegovu Duhu, a on je naš nepresušni izvor života. Po vjeri živimo pod Božjom vlašću i za nju. Po vjeri upravljamo i brinemo se za Božje stvorenje i jedni za druge; zauzimamo se za njegovu pravednost u svojim društvima; te nastojimo živjeti u miru i vjernoj službi. Po vjeri živimo kao oni koje smrt ne može uništiti jer smo u Kristu i naš je život skriven u Božjem životu.
16. Okupljajući se u mjesnim crkvama, živimo, uprisutnjujemo i pamtimo evanđelje kao istinitu priču o svemu: slavimo njegova milosrdnog Autora

i njegova djela u bogoslužju; razjašnjavamo i sažimamo njegove ključne naglaske u nauku; poučavamo Božji narod poslušnosti oblikujući njihove živote prema njegovu uzoru i zapovijedima; očitujemo njegove plodove u praksi ljubavi, pravednosti, oprostjenja i pomirenja; molimo za njegovo ostvarenje; odražavamo njegove vrijednosti u osobnom i zajedničkom životu. Svojom prisutnošću, praksom i naviještanjem prenosimo priču evanđelja sve do krajeva zemlje. Istodobno, zajedno sa svim stvorenjem, uzdišemo za dovršenjem novoga stvorenja i vapimo: „Dodi, Gospodine Isuse!“

„Bože, Oče naš, po svome Sinu i po svome Duhu dovedi puninu novoga stvorenja!“

II. Biblija: Sveta pisma koja čitamo i vršimo

Jedan od temeljnih stupova lausannskog pokreta od samih njegovih početaka jest nepokolebljiva predanost Bibliji kao autoritativnoj Božjoj riječi, jedinom pravilu vjere i prakse za Crkvu, njezino poslanje i kršćanski život. Međutim, takvo visoko poimanje Svetoga pisma nije uvijek dovodilo do vjernoga biblijskog tumačenja koje podupire evanđelje i osnažuje poslanje Crkve u oblikovanju kristolikih učenika. Štoviše, često suprotstavljena tumačenja ugrožavaju sposobnost Crkve da učinkovito svjedoči o Božjoj slavi i istini evanđelja. Stoga potvrđivanje visokog poimanja Svetoga pisma zahtijeva način njegova čitanja koji uzima u obzir povijesni, književni i kanonski kontekst, koji je prosvjetljen Duhom Svetim i vođen tumačiteljskom predajom Crkve. Ključne tvrdnje o Bibliji koje su Crkvi danas najpotrebnije ne odnose se samo na njezinu narav, nego i na njezino tumačenje – na pitanje kako vjerno čitati Sveto pismo u zajedništvu svetih kroz sva vremena i na svim mjestima.

Biblija je Božja riječ u ljudskim riječima.

17. Potvrđujemo da je Biblija zapisana Božja riječ, božanski nadahnuta, Bogom nadahnuta zbirka spisa koja se sastoji od šezdeset i šest knjiga Staroga i Novoga zavjeta. Kroz raznolikost ljudskih autora i književnih žanrova, Biblija tvori jedinstveno i povezano svjedočanstvo o Božjem izboru naroda za sebe u Isusu Kristu. Biblija je Božja samoobjava i stoga predstavlja Pismo Crkve: njezin autoritativni, nepogrešivi i posvećeni tekst koji okuplja i upravlja Božjim posvećenim narodom. Ona je u potpunosti istinita i pouzdana te vrhovno mjerilo za život Crkve. Isti Duh koji je nadahnuo Bibliju nastavlja je prosvjetljivati, prenoseći Božje svjetlo i život, istinu i milost.

Središnja poruka Biblije jest Radosna vijest o Božjem kraljevstvu.

18. Potvrđujemo da je središnja poruka Svetoga pisma evanđelje o Božjem kraljevstvu – navještaj Isusova utjelovljenja, smrti, uskrsnuća, uzašašća i ponovnoga dolaska – što predstavlja ispunjenje Božjeg obećanja da će blagosloviti sve narode po Abrahamovu potomstvu. Stoga čitamo cijelo Sveto pismo u skladu s tim evanđeljem i pod njegovim vodstvom. U evanđelju Bog nudi oprostjenje grijeha, dar Duha i vječni život svima koji se obrate i vjeruju u Isusa Krista. To je Radosna vijest da Isus gradi svoju Crkvu kako bi služila Bogu koji pomiruje i obnavlja svoje stvorenje, uklanjajući grijeh i njegove posljedice te tako očitujući svoju slavu. Isto to evanđelje zahtijeva da se podložimo Kristovoj vlasti kako bismo po vjeri bili preobraženi Duhom u svome čitanju Svetoga pisma.

Svrha Biblije jest oblikovanje učenika i izgradnja Crkve.

19. Potvrđujemo da Bog govori u Svetome pismu s ciljem da stvori i upravlja svojim narodom, Crkvom. Biblija poziva vjerne da se suobličie Kristu, koji je slika Božja, te ih potiče da žive dostojno evanđelja. Duh djeluje po Svetome pismu kako bi oblikovao Kristovo tijelo i Kristov um u tijelu Kristovu. Bog koristi Pismo kako bi oblikovao svoj narod – narod sastavljen od naroda – koji sudjeluje u njegovu poslanju kao zajednica koja vrši njegovu volju na zemlji kao na nebu (Kol 1,15; 3,10; Ef 4,24; Mt 6,10).

Vjerno čitamo Bibliju obraćajući pozornost na njezine kontekste.

20. Potvrđujemo da Crkva, želi li vjerno čitati i tumačiti Sveto pismo, mora to činiti u njegovu povijesnom, književnom i kanonskom kontekstu. Čitanje u povijesnom kontekstu znači obraćati pozornost na svijet iza teksta i okolnosti njegova nastanka. Čitanje u književnom kontekstu znači pažljivo uočavati vrstu književnosti i slijed riječi i misli unutar šireg teksta. Čitanje u kanonskom kontekstu znači čitati svaki dio u svjetlu cjeline Svetoga pisma – Staroga i Novoga zavjeta zajedno. Smještanje svakoga biblijskog teksta u njegov odgovarajući povijesni i književni kontekst nužan je korak za razumijevanje izvornog značenja koje su autori namjeravali. Smještanje u kanonski kontekst omogućuje Crkvi da ga čita kao Božju riječ i kao jedinstvenu pripovijest koju je Bog dao svome narodu kroz povijest, a koja kulminira dolaskom Krista.

Vjerno čitamo Bibliju prosvjetljenjem Duha Svetoga.

21. Potvrđujemo da Duh Sveti, koji je nadzirao nastanak Svetoga pisma, nastavlja voditi Crkvu u njegovu tumačenju dok Crkva u molitvenoj ovi-

snosti traži njegovu pomoć. Vodstvo Duha dio je njegove trajne i djelatne prisutnosti u Crkvi – zajednici slušatelja, čitatelja, tumača i vršitelja Riječi – kako bi osnažio i usmjerio njezinu predanost naviještanju i očitovanju Krista u svijetu. Duh pruža unutarnje svjedočanstvo o autentičnosti, pouzdanosti, dostatnosti i vjerodostojnosti Svetoga pisma te osposobljava vjernika da razumije i prihvati Božju riječ i volju.

Vjerno čitamo Bibliju ostajući povezani s predajom.

22. Potvrđujemo da evanđeosko (evanđeljem usmjereno) tumačenje Biblije nije novijeg datuma, nego nastavlja dugu tumačiteljsku tradiciju koja seže do apostolske Crkve. Vjerno tumačenje Svetoga pisma pripada sveopćoj Crkvi i zahtijeva dijalog kršćana iz različitih konteksta – regionalnih, povijesnih i denominacijskih – u traženju jedinstva evanđelja usred raznolikosti. Potvrđujemo nužnu i pozitivnu ulogu predaje koja prenosi kontinuitet vjernog čitanja iz prošlih naraštaja, vođenih istim Duhom i ukorijenjenih u istom evanđelju Isusa Krista po istome Pismu. Da bi evanđeoski pristup tumačenju bio vjeran, mora poštovati tu predaju i dopustiti da ona, osnažena Duhom, vodi naše čitanje Biblije.

Vjerno čitamo Bibliju osjetljivošću za lokalne kontekste.

23. Potvrđujemo važnost kulturnih konteksta za vjerno čitanje Svetoga pisma. Tumačenje Biblije nikada se ne događa u praznini: kultura i jezik imaju važnu ulogu. Tumačenje je izazovno jer naše pretpostavke, osobna iskustva i kultura mogu snažno, pa i iskrivljujuće, utjecati na razumijevanje. Ipak, lokalne zajednice iz vlastitih konteksta donose vrijedne doprinose koji produbljuju cjelokupno razumijevanje Svetoga pisma. Svaka mjesna crkva istodobno predstavlja cijelu Crkvu u vjernom čitanju Pisma u svome kontekstu i za svoj kontekst te iz svoje kulture donosi posebne uvide na korist cijele Crkve.

Vjerno čitamo Bibliju oblikujući mjesne crkve kao zajednice čitanja i slušanja.

24. Pozivamo mjesne crkve da se posvete javnom čitanju Svetoga pisma te da oblikuju vjerne čitatelje i slušatelje Biblije – kao pojedince, skupine i bogoslužne zajednice. U oblikovanju takvih kultura trebamo dopustiti da Božja riječ i evanđelje koje ona naviješta oblikuju naš pogled na svijet i naš život. Stoga potvrđujemo potrebu za globalnom suradnjom svih članova Kristova tijela te za uvažavanjem drevnih vjerovanja, ispovijesti i crkvenih tradicija. Čitanje i slušanje u zajedništvu svetih, vođeno Duhom kroz

prostor i vrijeme, pomaže da mjesne zajednice ostanu ukorijenjene u vjeri koja je jednom zauvijek predana svetima. Da bi Crkva mogla napredovati u nadolazećim desetljećima, potrebno je oblikovati zajednice vjernog čitanja i slušanja Biblije koje će na mnoge načine i na mnogim mjestima vjerno naviještati i očitovati jedinstveno Kristovo gospodstvo ^[1] (Juda 3).

III. Crkva: Božji narod koji ljubimo i izgrađujemo

Lausannski zavjet ističe: „Svjetska evangelizacija zahtijeva da cijela Crkva nosi cjelovito evanđelje cijelome svijetu.“ Četvrti lausannski kongres (2024) kao svoju temu uzima: „Neka Crkva zajedno naviješta i očituje Krista“. Stoga je način na koji razumijemo pojam „Crkve“ od presudne važnosti. Uviđamo da je nauk o Crkvi tijekom desetljeća izvanrednog rasta kršćanstva u svijetu primao relativno malo pozornosti te da ne postoji širok konsenzus o tome što Crkva jest, koja je njezina važnost u životu kršćanina i kakva je njezina relevantnost za suvremeni svijet. Nastala nejasnoća otvorila je prostor za devijantne oblike Crkve koji iskrivljuju vrijednosti Krista i njegova evanđelja. Ujedno je pridonijela porastu razočaranja među krštenim vjernicima, potičući ih da se distanciraju od formalne ili institucionalne Crkve. Kršćani danas, osobito vjernici prve generacije, trebaju cjelovitije biblijsko razumijevanje Crkve – razumijevanje koje može potaknuti duboko poštovanje i vjernost dok se „vladaju u domu Božjemu, koji je Crkva Boga živoga, stup i uporište istine“ (1 Timoteju 3,15).

Crkva je zajedništvo Božjega naroda.

25. Drevno Apostolsko vjerovanje ispovijeda našu zajedničku vjeru u „zajedništvo svetih“. Po spasenjskom djelu Isusa Krista, Trojedini Bog sabire i ujedinjuje svoj narod kao jedno zajedništvo svetih po Duhu Svetome. To zajedništvo s Bogom i s našom braćom i sestrama u Crkvi nije naše djelo, nego Božji dar. Na dan Pedesetnice Bog je očitovao to jedinstvo kada je Isus od Oca izlio obećanoga Duha Svetoga na svoj narod. Poslao ih je da naviještaju Radosnu vijest i privlače druge u svoju novu zajednicu, da budu kršteni kao udovi Tijela Kristova i da budu nastanjeni Duhom kao hram Božji. I danas Gospodin Isus nastavlja izlijevati Duha Svetoga na Crkvu, a Duh Sveti nastavlja proslavljati Gospodina Isusa u Crkvi i po Crkvi (1 Kor 12,27; 2 Kor 6,16).
26. Svi koji su sjedinjeni s Kristom – osobnim obraćenjem, vjerom i milošću Božjom – imaju njega kao svoju glavu i zajedno tvore njegovo tijelo. Stoga, premda smo spašeni kao pojedinci, nismo spašeni sami, nego zajedno jedni s drugima. Kao učenike Isusa, Duh nas po vjeri u njegovu prolivenu krv ugrađuje u Krista kao udove njegova tijela. Kršćansko krštenje znak

je i pečat Božje milosti, javno očitovanje naše nove pripadnosti Kristu i našega novog poistovjećenja s njegovom Crkvom (1 Kor 12,13).

Crkva je jedna, sveta, katolička i apostolska.

27. Zajedno s Kristovim narodom kroz stoljeća i diljem svijeta ispovijedamo, riječima Nicejskog vjerovanja, da je Crkva „jedna, sveta, katolička i apostolska“.
28. U cijelome svijetu i kroz svu povijest Crkva je jedan Božji narod, jedno Kristovo tijelo i jedan hram Duha Svetoga, po jednome krštenju u Duhu, te jedna Zaručnica Kristova. Kroz vrijeme, prostor, kulturu i jezik mi smo jedna Crkva, ujedinjena po Kristu i njegovu dovršenom djelu, nastanjena Duhom Svetim i povezana u ljubavi Božjoj (Ef 4,4–6; 2 Kor 11,2).
29. Kao vidljivi izraz Krista u svijetu, Crkva je pozvana na kristoliku *svetost*, koja se očituje u našoj odlučnosti da živimo kao oni koji su posvećeni Bogu te se pokazuje u kristolikom karakteru i ponašanju (2 Tim 2,21; 1 Pt 1,14–16).
30. Crkva Isusa Krista *katolička* je (sveopća i sveobuhvatna) jer svi koji pripadaju Kristu – neovisno o etničkoj pripadnosti, spolu, području, statusu ili sposobnostima – ravnopravno pripadaju njegovoj novoj zajednici, Crkvi. Stoga u njoj ima mjesta za svakoga člana jer je svaki dio potreban za puninu Crkve. U njoj ima mjesta za dječake i djevojčice, za žene i muškarce, za službenike i misionare, za domaćice, odgojitelje, radnike, stručnjake i voditelje u društvu.
31. U katoličkoj Crkvi nijedna ljudska kultura nema prvenstvo. Sve se kulture moraju podložiti Bogu svake mudrosti, a pritom svaka daje svoj doprinos našem razumijevanju Svetoga pisma i naviještanju evanđelja. Na taj način Bog nas ujedinjuje da u svojoj raznolikosti naviještamo i očitujemo njegovu slavu. Mjesna crkva jedini je vidljivi izraz katoličke Crkve. Ona objavljuje slavu Božjega hrama, u kojem svi koji pripadaju Isusu Kristu, poput živoga kamenja, imaju svoje mjesto (1 Kor 3,16–17; 12,12–27; Ef 2,20–21; 1 Pt 2,4–10).
32. Ova jedna, sveta, katolička Crkva ujedno je i *apostolska*. Svoje javno svjedočanstvo o Radosnoj vijesti Isusa Krista započela je izlivanjem Duha na dan Pedesetnice i od tada neprestano naviješta istu poruku cijelome svijetu. Kroz povijest i na svakome mjestu Crkva je apostolska, ostajući u kontinuitetu s dvanaesticom Kristovih apostola držeći se njihova nauka, jednom zauvijek predanog Božjem narodu i prenošenog s naraštaja na naraštaj. Po daru te žive i djelotvorne riječi Bog izgrađuje svoju Crkvu, darujući nam vjeru i novi život te je tako oblikuje na sliku Kristovu (Rim 10,17; 1 Pt 1,23; Jud 3).

Hodočasnička Crkva suočava se s izazovima izvana i prijetnjama iznutra.

33. Crkva se oduvijek suočavala s krizama. Kao što je naš Gospodin rekao, u ovome svijetu bit će mnogih nevolja. Kroz povijest, kao i danas, Božji vjerni svjedoci suočavali su se i suočavaju se s progonima i snažnim protivljenjem, često riskirajući vlastite živote radi Gospodina kojega ljube. Crkva je izgrađena na krvi mučenika. Ipak, njezina borba nije protiv tijela i krvi, nego protiv sila tame. Zli se suprotstavlja Kristovoj Crkvi, ali kao što je Isus obećao, on nastavlja graditi svoju Crkvu i vrata Podzemlja neće je nadvladati (Iv 16,33; Ef 6,12; Mt 16,18; Otk 1,18).
34. Crkva nosi blago evanđelja u „zemljanim posudama“, u ranjivosti i ponižnosti, ne nastojeći upućivati na sebe, nego na neizmjernu Božju snagu. Stoga se ne suprotstavlja protivnicima sredstvima i oružjem ovoga svijeta, nego ustraje u protivštinama i patnji snagom Božjom, potpuno naoružana duhovnim oružjem pravednosti. Carstva se uzdižu i propadaju, ali Crkva, koju podupire njezin Gospodin, pozvana je ostati postojana i živjeti kao dom Boga živoga, stup i uporište istine (2 Kor 4,7; Iv 18,36; 2 Kor 6,7; 1 Tim 3,14–16).
35. Ipak, žalosti nas što Crkva nije uvijek ostala vjerna tome pozivu. Sveto pismo jasno pokazuje da najveća prijetnja životnosti Crkve i vjerodostojnosti njezine poruke dolazi iznutra. Prečesto je podlijegala privlačnosti političke moći, društvenog odobravanja i užitaka ovoga svijeta, napuštajući svoje poslanje da bude Božji proročki glas u svijetu. U takvim okolnostima Crkva postaje sredstvo tlačenja, sudjeluje u nepravdi i gubi svoju vjerodostojnost. Takvi kompromisi posljedica su – ili uzrok – udaljavanja od biblijskog autoriteta, pri čemu se Pismo iskrivljuje kako bi se zadovoljile svjetovne želje. Dvostruki stupovi vjerne vjere i prakse (ortodoksija i ortopraksa) slabe kada Crkva skrene pogled s Krista i njegova križa. Žalimo zbog tih promašaja i grijeha iz prošlosti te se kajemo zbog načina na koje i danas zanemarujemo poticaje Duha i zapovijedi našega Gospodina (1 Tim 4,16).

Crkva raste dok se okuplja na bogoslužju.

36. Gospodin Isus poziva svoju Crkvu da se redovito okuplja kako bi štovala Boga Oca po Sinu u Duhu Svetome. U tim okupljanjima poziva nas da rastemo u bliskosti s njime i u spoznaji njega dok se Sveto pismo čita i naviješta te da vidimo, osjetimo i kušamo njegovu milost u krštenju i Večeri Gospodnjoj (Dj 2,42).
37. Kao jedno tijelo Kristovo i jedan hram Duha, Crkva ponajprije očituje svoj zajednički identitet u bogoslužju. U zajedničkom bogoslužju „vježbamo“ biti Crkva i pokazujemo što znači biti Crkva. To znači da je bogoslužje u

svojoj biti zajednički čin. Stoga zajedničko bogoslužje nije prvenstveno usmjereno na njegovanje osobnog odnosa s Bogom, nego je „kraljevsko svećenstvo“ i „sveti narod“ koji naviješta „silna djela Onoga koji vas pozva iz tame u svoje divno svjetlo“ (1 Pt 2,5.9).

38. Crkva se kao Božji narod razlikuje po svojem bogoslužju Trojedinomu Bogu u riječi i sakramentu. Ta dva temeljna sastojka bogoslužja obilježja su koja definiraju Crkvu. Bogoslužje, stoga, nije samo jedna od mnogih crkvenih praksi, nego temeljna praksa Crkve. Ono je konačni cilj prema kojem su usmjerena sva naša misijska nastojanja. Misijsko djelovanje završit će Kristovim povratkom, ali bogoslužje će trajati zauvijek. Stoga pozivamo sve crkve da posvete veću pozornost bogoslužju kao temeljnoj praksi te da ga, kroz propovijedanje, molitvu i pjesmu, oblikuju kao istinski zajedničko iskustvo.
39. Pravilno uređeno bogoslužje odvija se pod autoritetom i u disciplini mjesne crkve. To je ključno za dobrobit ne samo pojedinog vjernika nego i Crkve u cjelini. Stoga pozivamo sve kršćane da se podlože autoritetu mjesne crkve. Kao što pojedinci rastu kada mjesne crkve rastu u zdravlju i zrelosti, tako i mjesne crkve rastu kada pojedinci napreduju u spoznaji, bliskosti i odgovornosti (1 Kor 5,1–6,11; Heb 10,25).
40. Krist, kao glava Crkve, darovao je svojoj Crkvi različite darove služenja i djelovanja radi sazrijevanja i izgradnje svoga naroda. Raznoliki darovi, osnaženi Duhom, raspodijeljeni su među članovima Crkve na opće dobro. Tijelo Kristovo raste dok pojedini vjernici preuzimaju odgovornost za služenje i koriste darove koje im je Bog dao kako bi, u kristolikoj ljubavi, služili svojoj braći i sestrama. Ta služba osposobljava sav Božji narod da slavi Isusa Krista na radnom mjestu, u društvu, u domu, u školi i u lokalnoj zajednici – gdje god su pozvani služiti. U svojim različitim pozivima djeluju s punim pouzdanjem da se Gospodin Isus brine za svoju Crkvu i neprestano posređuje za njezinu zaštitu i dobrobit (Rim 12,6; 1 Kor 12,4–11; Ef 4,7–16).

Crkva očituje Krista na raznolike, ali vjerne načine.

41. Crkva je pozvana izražavati svoj zajednički život oblikujući mjesne, protukulturne zajednice u svakom društvu. Mjesne se crkve razlikuju po svom obliku: od malih skupina vjernika koje se sastaju u tajnosti, preko kućnih crkava, do mnogo većih zajednica koje se okupljaju javno. Pojava digitalnih prostora pružila je kršćanima još jedan način okupljanja, potičući daljnje teološko promišljanje o naravi i obliku mjesne crkve.
42. Mjesne crkve kroz povijest i diljem svijeta pokazuju iznimnu raznolikost u tradicijama i oblicima, oblikovanu utjecajem vlastitih kultura i specifičnih

kontekstualnih izazova s kojima se suočavaju. Ipak, ono što te kršćanske zajednice povezuje i što ih čini autentičnim očitovanjem Kristova tijela jest njihovo bogoslužje Trojedinomu Bogu kao odgovor na zajedničku vjeru u evanđelje Isusa Krista – vjeru koju su pozvane dijeliti sa svijetom.

Poslanje Crkve jest činiti Kristove učenike.

43. Crkva je, stoga, pozvana zajedno naviještati i očitovati Krista. Veliki nalog poziva sve vjernike posvuda da sudjeluju u Gospodinovoj volji da učine učenicima sve narode, krsteći one koji povjeruju evanđelju i poučavajući ih istinskoj poslušnosti Isusu Kristu. U sili njegove Riječi i Duha Bog šalje nas u svijet kao sveti narod da svjedočimo evanđelje pred očima svijeta koji promatra. To činimo svojom *prisutnošću ispunjenom Kristom, navještajem usmjerenim na Krista i praksom koja je nalik Kristu* (Mt 28,18–20).
44. Isus je svoje učenike poučio o snažnom utjecaju njihove *prisutnosti* u svijetu opisujući ih kao „sol zemlje“ koja mora sačuvati svoju postojanost i ne izgubiti svoju snagu. Apostol Pavao objašnjava kako je kršćanin, oblikovan evanđeljem, sam „miris Kristov među onima koji se spašavaju i onima koji propadaju“. Stoga je prisutnost kršćanina ili kršćanske zajednice u svakom društvu – u obitelji, susjedstvu, školi, na radnome mjestu ili u javnom prostoru – izvor nade jer Bog po svome otkupljenom narodu pokazuje svoju naklonost i objavljuje svoju blizinu svijetu koji je dugo bio otuđen od njega (Mt 1,23; 5,13; 2 Kor 2,15–16).
45. Sveto pismo kaže: „Vjera dolazi od slušanja, a slušanje po riječi Božjoj.“ Stoga je vjerno *navještanje* Radosne vijesti o Isusu Kristu bitno za svjedočanstvo Crkve, a za tu je zadaću Gospodin izlio Duha Svetoga kako bi osposobio članove Crkve za evangelizaciju. Po svojoj Riječi i po svome Duhu Crkva očituje spasenjsku snagu evanđelja te šalje glasnike da ga naviještaju ondje gdje Krist još nije poznat. Kroz svakodnevno svjedočanstvo u domu i na radnome mjestu Bog i dalje sabire k sebi ljude iz svakoga plemena i jezika, spašavajući ih po otkupiteljskoj krvi Isusa i pridružujući ih kao udove tijelu Kristovu (Rim 10,17).
46. Crkva svjedoči i svojom kristolikom praksom. Kao što svijet čuje Krista u navještaju evanđelja, tako ga može i vidjeti u našoj ljubavi jednih prema drugima i prema bližnjima, u brizi za njegovo stvorenje i u izvrsnosti našega rada u svakodnevnim pozivima. Kao što vjera dolazi od slušanja, tako je uvijek praćena djelima. Ta djela promiču opće dobro, daju prednost brizi za siromašne i najranjivije te unapređuju pravednost, slijedeći primjer našega Gospodina (Mt 5,16; Iv 13,35; Ef 2,8–10; Lk 4,18–19).
47. Sve do onoga konačnog dana kada će Krist ponovno doći, Crkva se kao Zaručnica okuplja u iščekivanju dolaska svoga Zaručnika, kada će i sveti iz prošlih naraštaja biti uskrišeni na život. Stoga čekamo, čeznući za ispu-

njenjem nade Crkve, kada će sam Bog prebivati s nama, kada ćemo upoznati Gospodina Boga Svemogućega – Oca, Sina i Duha Svetoga – te mu prinositi vječno bogoslužje, dajući slavu Bogu „u Crkvi i u Kristu Isusu kroz sva pokoljenja, u vijeke vjekova. Amen“ (Otk 21,3; Ef 3,21).

IV. Čovjek: slika Božja stvorena i obnovljena

Danas je svijet zaokupljen pitanjem: „Što znači biti čovjek?“ Zbog toga je kršćanski nauk o ljudskoj osobi od presudne važnosti. Način na koji odgovaramo na to pitanje ima duboke posljedice za naše svjedočanstvo u svijetu i za naš život u Crkvi. Ono zahvaća samu srž velikih previranja u suvremenom društvu, osobito u pitanjima identiteta, ljudske spolnosti i implikacija napretka tehnologije. Zdrav i uravnotežen nauk o ljudskoj osobi također je nužan za suočavanje s rastućom pojavom vođa koji u Crkvi polažu pravo na nadljudske sposobnosti i božanski autoritet.

Slika Božja bit je ljudskoga bića.

48. Sveto pismo uči da su ljudska bića na jedinstven način stvorena na sliku Božju. Ta jedinstvenost uključuje i upraviteljske uloge i odgovornosti u svijetu. Dar nošenja Božje slike daje svim ljudima urođeno dostojanstvo, jednakost i vrijednost, neovisno o spolu, etničkoj pripadnosti, rasi, kasti, dobi, tjelesnim i mentalnim sposobnostima te društveno-ekonomskom i kulturnom kontekstu. Trojedini Bog stvorio je čovjeka kao biće odnosa — za osobni odnos s Bogom i za oblikovanje zajednica s drugima (Post 1,26–28; 2,15).
49. Ljudsko biće čini jedinstvo tjelesnoga i duhovnoga, posjedujući duhovnu dimenziju koja nadopunjuje tjelesnu. Stoga odbacujemo svako uzdizanje tijela nad duhom ili duha nad tijelom.
50. Priznajemo da grijeh utječe na sposobnost čovjeka da u punini odražava sliku Božju. Grijeh izopačuje našu ljudsku narav i sposobnosti, naše odnose s drugima te naše poslanje u svijetu. On potiče ljude da druge tretiraju kao objekte, a ne kao osobe s vlastitim dostojanstvom. Ponekad su i kršćani, iz sebičnih razloga, pogrešno tumačili nauk o slici Božjoj, marginalizirajući i dehumanizirajući druge.

Slika Božja obnovljena je u Kristu.

51. Potvrđujemo da je Isus Krist, Sin Božji, slika Božja. Svojim utjelovljenjem postao je u potpunosti čovjek kao drugi Adam. Za razliku od prvoga Adama, živio je bez grijeha te je time bio dostojan otkupiti čovječanstvo od grijeha i njegove otuđenosti od Boga. Kao vrhovna i savršena slika Božja, Isus Krist jest ljudski ideal prema kojemu se svaki vjernik preobražava po

Duhu Svetome. Sudjelujući u Božjoj naravi, milošću se suobličujemo Kristu. Ta kristolikost očituje se u obnovi našega karaktera, djelovanja, želja i težnji, a o njegovu drugom dolasku i u preobrazbi naših tijela na sliku njegova uskrsloga tijela (Kol 1,15; Heb 1,1–3; Iv 1,1.14; Fil 2,1–11; Ef 1,10; Rim 5,12–14; 1 Kor 15,45–49.50–54).

52. Crkva je novo čovječanstvo Božje, stvoreno po Kristu koji pomiruje vjernike s Bogom i međusobno. To se novo čovječanstvo preobražava da nosi sliku Krista, onoga koji definira istinsku i potpunu ljudskost (Ef 2,14–16; Rim 8,9; Rim 12,1–2; 2 Kor 3,18).
53. Kao nositelji Božje slike, otkupljeni ljudi obdareni su darovima i službama radi općega dobra Crkve i na slavu Boga u svijetu. Svakom je kršćaninu dana povlastica sudjelovanja u Božjem kraljevstvu i služenja kao njegova poslanika kroz različite darove i pozive. Međutim, sve te pojavnosti i prakse treba prosuđivati u svjetlu apostolskoga svjedočanstva evanđelja i Svetoga pisma kako nitko ne bi bio zaveden lažnim evanđeljem niti sudjelovao u oduzimanju slave Bogu (1 Kor 12,4–7; Rim 12,4–8; Ef 4,11–16; 1 Kor 1,4–8; 1 Pt 4,10–11; Mt 7,15–16; Gal 1,6–9; 1 Iv 2,19; Jud 3–4).
54. Žalimo zbog svakoga pogrešnog shvaćanja novoga čovječanstva koje proturječi kristolikom idealu te tugujemo zbog oblika kršćanskog vodstva koji se udaljuju od kristolikosti, što je osobito vidljivo u službama usmjerenima na prosperitet i slavu, gdje neki čak polažu pravo na božansku narav. Kristov primjer vodstva dovodi u pitanje takve tvrdnje i manipulaciju drugima kao znak duhovnog autoriteta. Život u Božjem kraljevstvu obilježen je poniznošću, pokajanjem i oslanjanjem na Božju milost (Lk 9,23; Fil 2,8–11; 3,18–19; 1 Kor 15,9–10; 1 Iv 1,8–10).
55. Očekujemo uskrsnuće tijela i dovršenje novoga stvorenja, kada će slika i prilika Božja u čovjeku biti potpuno obnovljena. Tada će Božji narod uživati puninu života i zajedništva s Bogom, međusobno i sa svim stvorenjem (Iz 65,17; 66,22; 2 Pt 3,13; Otk 21,1–4).

Slika Božja i ljudska spolnost

Kršćansko razumijevanje spolnog identiteta

56. Biblijski izvještaj o stvaranju prepoznaje da su ljudi stvoreni kao spolna bića s jasno prepoznatljivim tjelesnim obilježjima kao muško i žensko te odnosnim obilježjima kao muškarac i žena. „Spol“ pojedinca odnosi se na biološka obilježja koja razlikuju muškarca i ženu dok se „rod“ odnosi na psihološke, društvene i kulturne aspekte povezanosti s muškim ili ženskim identitetom. Biblija nedvosmisleno potvrđuje da ljudska bića, i muško i žensko, nose sliku Božju, predstavljajući Stvoritelja u brizi za njegovo stvorenje (Post 1,26–28; 2,22–23).

57. Žalimo zbog svakog iskrivljenja spolnosti. Odbacujemo shvaćanje prema kojem pojedinci mogu određivati svoj rod neovisno o svojoj stvorenosti. Premda se biološki spol i rod mogu razlikovati, oni su nerazdvojni. Muškost i ženskost sastavni su dio ljudske stvorenosti — činjenica kojoj kulture daju izraz razlikujući muškarce i žene. Također odbacujemo pojam rodne fluidnosti (tvrdnju da se rodni identitet ili rodni izraz može mijenjati ovisno o okolnostima i iskustvu).
58. Ipak, kroz povijest su osobe čiji spol pri rođenju nije jasno odrediv (danas se često označavaju kao interspolne osobe) bile suočene sa značajnim psihološkim i društvenim izazovima. U Svetome pismu Bog pokazuje duboku brigu za eunuhe u njihovu iskustvu otuđenosti i patnje te obećava bolju budućnost onima koji se u njega pouzdaju, jamčeći obnovu njihova dostojanstva. Na isti su način i Božji ljudi pozvani odgovoriti suosjećanjem i poštovanjem prema onima koji se danas nalaze u sličnim okolnostima (Iz 56,4–5).

Kršćansko razumijevanje braka i samačkog života

59. Prva biblijska referenca na brak pokazuje da je brak uspostavljen od Boga te ga prikazuje kao isključivu vezu između jednoga muškarca i jedne žene. Iz te veze nastaje nova stvarnost koju Biblija naziva „jedno tijelo“. Stoga potvrđujemo da je, prema Božjem naumu, brak jedinstveni i isključivi savez između jednoga muškarca i jedne žene koji se obvezuju na doživotno tjelesno i emocionalno zajedništvo uzajamne ljubavi i dijeljenja života (Post 2,24; Mt 19,4–6).
60. Nadalje, biblijsko učenje dosljedno potvrđuje da je savez braka jedini legitiman okvir za spolni odnos. Spolnost izvan granica braka proglašava se grješnim narušavanjem Stvoriteljeva nauma i svrhe.
61. Žalimo zbog svih pokušaja unutar Crkve da se istospolna partnerstva definiraju kao biblijski valjani brakovi. Također tugujemo zbog toga što su neke kršćanske denominacije i mjesne zajednice popustile pritiscima kulture te takve odnose proglašavaju i blagoslivljaju kao brakove.
62. Potvrđujemo da je brak Božjom namjerom usmjeren na dobrobit čovjeka, pružajući nužan okvir za odgoj novih naraštaja. Vjerni brakovi omogućuju snažne obiteljske veze, na prikladan način postavljaju granice slobodi te stvaraju sigurno i poticajno okruženje u kojem djeca mogu napredovati.
63. Biblijska vizija braka uključuje ispunjenje Stvoriteljeve zapovijedi o rađanju, ali istodobno pruža i zajedništvo te radost bračnim drugovima. Žalosti nas što je potraga za seksualnom slobodom kao navodnim osobnim i društvenim dobrom umanjila važnost prokreacijskog aspekta bračne spolnosti, što je često dovelo do obezvrjeđivanja djece i znatnog porasta pobačaja u svijetu (Post 1,28; 2,18–25).

64. Kršćanski brak oblikovan je po uzoru na odnos Krista i Crkve te stoga predstavlja jedinstveno svjedočanstvo djelovanja evanđelja dok muž i žena ispunjavaju svoje odgovornosti jedno prema drugome kao učenici pod gospodstvom Isusa Krista. Stoga su kršćani koji odluče stupiti u brak pozvani ulagati potreban trud u njegovanje bračnog odnosa i odgoj djece koja im se rode ili koju posvoje (Ef 5,22–31).
65. Premda je brak u većini društava smatran uobičajenim idealom za odrasle, i premda se u braku muž i žena međusobno nadopunjuju, brak nije nužan uvjet za cjelovitost osobe. I oženjeni i neoženjeni mogu u potpunosti ispunjavati Stvoriteljevu volju i svjedočiti za Isusa Krista. Svaka osoba, stvorena na sliku Božju, cjelovita je i ima pun potencijal unutar mreže međuljudskih odnosa. Gospodin Isus, savršeni čovjek, svojim je životom potvrdio vrijednost samaštva. Apostol Pavao također ističe da samaštvo – bilo da je rezultat okolnosti ili poziva – pruža kršćaninu jedinstvene mogućnosti za služenje Božjem kraljevstvu na načine koji nisu uvijek dostupni onima u braku (1 Kor 7,32–35).
66. Pozivamo sve mjesne crkve da podržavaju i samce i bračne parove unutar zajednice vjernika kroz poučavanje, mentorstvo te mreže uzajamnog ohrabrenja i praktične pomoći. Takva zajednica svjedoči snagu evanđelja time što utjelovljuje biblijske vrijednosti dubokog prijateljstva, ljubavi i vjernosti u braku, poštovanja roditelja i predanog odgoja djece u okviru vjernosti gospodstvu Isusa Krista i na slavu Boga.

Kršćansko razumijevanje istospolnih seksualnih odnosa

67. Spolna intimnost između osoba istoga spola pojava je stara koliko i ljudska civilizacija, a Biblija, i u Starome i u Novome zavjetu, pokazuje da je upoznata s takvim praksama. Na šest mjesta nalazimo izričite reference na istospolno spolno ponašanje. Zbog iznimne važnosti ove teme za društvo i Crkvu danas, nužno je da se kršćani upoznaju sa svim biblijskim mjestima koja govore o istospolnoj spolnoj intimnosti te s njihovim značenjem u kontekstu – Postanak 19,1–3; Levitski zakonik 18,22; 20,13; Rimljanima 1,24–27; 1 Korinćanima 6,9–11; 1 Timoteju 1,9–11:
- Stari zavjet spominje spolne odnose između osoba istoga spola u izvještaju iz Postanka 19,1–3, gdje se život Abrahama i njegove obitelji susreće s kulturom Sodome, koju je Bog proglasio teško pokvarenom. Zloglasnost Sodome proizlazila je iz brojnih oblika društvenog zla, među kojima se u samome izvještaju ističe pokušaj skupnog silovanja Lotovih gostiju od strane muškaraca iz grada kao dokaz duboke moralne izopačenosti (Ez 16,49–50; Post 18,20–21; 19,1–13; Jud 7).

- U apostolskom svjedočanstvu Novoga zavjeta, istospolno ponašanje spominje se u Rimljanima 1,18–27, 1 Korinćanima 6,9–11 i 1 Timoteju 1,9–11, u kontekstu grčko-rimske kulture. Povijesni izvori jasno pokazuju da su spolni odnosi između osoba istoga spola bili poznata praksa u to vrijeme, osobito normalizirana u višim društvenim slojevima. U tom kontekstu značajno je da Pavao takve odnose svrstava u istu kategoriju spolnoga grijeha kao i blud i preljub te ih uključuje u širi popis grijeha koji obuhvaća krađu, pohlepu, pijanstvo, klevetu i prijevaru. U 1 Timoteju 1,9–11 taj popis uključuje i ocubojstvo, ubojstvo, blud, trgovinu ljudima i krivokletstvo. Sve koji čine takva djela naziva se prijestupnicima, buntovnicima, bezbožnicima, grešnicima, nečisticima i bezbožnicima.
- U 1 Korinćanima 6,9 Pavao oblikuje izraz za označavanje odnosa između muškaraca, oslanjajući se na tekstove iz Levitskog zakonika 18,22 i 20,13. Ti tekstovi ističu da spolni odnosi između osoba istoga spola krše Božje zapovijedi dane Izraelcima u okviru njihova saveza s Bogom.
- Kada Pavao u Rimljanima 1,24–27 govori o spolnim odnosima između osoba istoga spola, čini to kako bi pokazao da je pobuna čovječanstva protiv Boga dovela do odbacivanja njegova stvorenog poretka. Kao znakove moralnog rasapa navodi rašireno idolopoklonstvo i spolnu nečistoću. U vezi sa spolnim nečistoćama izričito osuđuje i odnose između žena i između muškaraca, što su bile dobro poznate prakse u tadašnjoj, navodno sofisticiranoj kulturi.

68. Sve biblijske reference na spolne odnose između osoba istoga spola vode nas do zaključka da Bog takve čine smatra kršenjem svoje namjere za spolnost i izopačenjem dobrog Stvoriteljeva nauma te ih stoga proglašava grijehom. Ipak, evanđelje nas uvjerava da oni koji su, bilo iz neznanja bilo svjesno, podlegli napasti i sagriješili mogu naći oprostjenje i obnovu zajedništva s Bogom kroz ispovijed, pokajanje i pouzdanje u Krista.

69. Prepoznavamo da mnogi ljudi, unutar i izvan Crkve, doživljavaju istospolnu privlačnost te da je za neke ona jedina ili dominantna. Biblijski zahtjev da kršćani trebaju odolijevati napasti i živjeti u spolnoj čistoći – kako u željama tako i u ponašanju – jednako se odnosi na osobe heteroseksualne orijentacije kao i na osobe koje osjećaju istospolnu privlačnost. Ipak, priznajemo da se kršćani s istospolnom privlačnošću suočavaju s posebnim izazovima, čak i unutar kršćanskih zajednica. Kajemo se zbog nedostatka ljubavi prema našoj braći i sestrama u tijelu Kristovu.

70. Pozivamo kršćanske vođe i mjesne crkve da prepoznaju prisutnost vjernika koji doživljavaju istospolnu privlačnost te da ih podupiru u njihovu učenishtvu kroz pastoralnu skrb i izgradnju zdravih zajednica ljubavi i prijateljstva.[2]

V. Učeništvo: naš poziv na svetost i poslanje

U svojoj milosti Bog je tijekom proteklih pedeset godina djelovao kroz Lausannski pokret kako bi potaknuo evangelizaciju među nedosegnutim narodima i zajednicama diljem svijeta te probudio svijest o društvenoj odgovornosti pred nepravdom, potlačenošću i diskriminacijom. Ti su se naglasci često nastojali držati zajedno u okviru koncepta „integralne misije“, no ona nije uvijek u potpunosti povezivala Gospodinovu zapovijed da budemo učenici s njegovim nalogom da stvaramo učenike. Zbog toga smo, unatoč tomu što se nazivamo sljedbenicima rascpetoga Gospodina, često propustili živjeti u skladu sa svetim obrascem života koji nam je on dao, kao i poučavati druge da tako žive. Posljedica toga je stalni niz izvješća o financijskim nepravilnostima, spolnim prijestupima i zlostavljanjima, zlouporabi moći među vođama, pokušajima prikrivanja tih propusta uz zanemarivanje patnje onih koji su zbog njih stradali, kao i o duhovnoj slabosti i nezrelosti u evanđeoskim crkvama diljem svijeta. Žalimo zbog tih promašaja; tugujeemo nad svojim grijehom; ponizno se kajemo i priznajemo svoju duboku potrebu za trajnim djelovanjem milosti evanđelja koje u nama rađa svetost bez koje nitko neće vidjeti Gospodina (Heb 12,14). Stoga se obvezujemo na sljedeće tvrdnje.

Učenik je sljedbenik Isusa, oblikovan evanđeljem za život ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

71. Potvrđujemo da biti učenik znači biti oblikovan prema obrascu života koji odgovara Radosnoj vijesti o Kristovu utjelovljenju, životu, smrti, uskrsnuću i uzašašću, po kojima je Bog u svojoj ljubavi spasio svoj narod od grijeha te im, po izljevu Duha po uzvišenom Kristu, milostivo darovao snagu da žive pod njegovom svetom i pravednom vlašću. Stoga je poslanje ispravno usmjereno na oblikovanje učenika čija su ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu sjedinjene u nepodijeljenu srcu. Takav ishod valja razumjeti kao Božje djelo upisivanja njegova zakona u ljudska srca – djelo koje nas osposobljava da živimo kao jedan, svet, Božji narod saveza sastavljen od svih naroda, koji nastavlja djelo Isusa, Slugu Gospodnjega, donoseći život i svjetlo svijetu. Kao utjelovljenje toga Božjeg djela, mjesna crkva istodobno je i sredstvo i cilj tako shvaćenoga poslanja (Jer 31,31–34; Mt 22,36–40).

Naš Gospodin Isus zapovijeda nam da budemo učenici i šalje nas da stvaramo učenike.

72. Potvrđujemo da je poslanje Božjega naroda ispuniti nalog koji je Gospodin Isus dao svojim učenicima — stvarati učenike naviještanjem onoga što je Bog ostvario poslavši svoga Sina u pobunjeni i slomljeni svijet. Oni kojima je povjereno naviještanje Radosne vijesti svim narodima moraju i sami živjeti kao učenici te razumjeti da je pravi cilj našega poslanja preobrazba onih koji čuju i povjeruju evanđelju kako bi živjeli kao učenici koji vrše sve što je Gospodin zapovjedio. Po toj preobrazbi pojedinaca Bog ostvaruje svoje poslanje: po evanđelju obnavlja čovječanstvo na sliku Kristovu te, zajedno s tim, obnavlja i preobražava sve stvorenje. Ispunjenje Božje nakane obnove čovječanstva očituje se u mjesnoj crkvi, vidljivoj stvarnosti nebeskoga zajedništva Božjega naroda svih vremena i mjesta, iz svakoga naroda i plemena. Stoga preobražavajuća snaga evanđelja zahvaća i pojedince i mjesnu crkvu. Oblikovanje zrelih učenika neraskidivo je povezano s rastom i sazrijevanjem Crkve prema punini Kristove sličnosti, po služenju njezinih članova osnaženih Duhom (Mt 22,37–40; 28,18–20; Ef 4,11–14).

Ne možemo stvarati učenike bez naviještanja Radosne vijesti niti možemo biti učenici bez duboke uključenosti u slomljeni svijet.

73. Potvrđujemo da će oni koji su oblikovani kao učenici, kako pojedinačno tako i zajednički, neizbježno biti duboko uključeni u svijet ranjen nepravdom i grijehom – u svojim obiteljima, susjedstvima, školama, na radnim mjestima i u društvu. Stoga naša misijska zadaća nije samo naviještanje poruke radi postizanja izvanjskih ispovijesti kršćanske vjere. Naprotiv, naša je evangelizacijska zadaća naviještati poruku o raspetome Mesiji, živeći pritom život koji je s tom porukom u skladu, s ciljem da i drugi budu oblikovani prema istom obrascu života. Težnja za pravednošću u osobnom životu, u našim obiteljima, crkvama i društvima u kojima živimo ne može se odvojiti od naviještanja evanđelja, kao što se ni biti učenik ne može odvojiti od stvaranja učenika.

Kao učenici, preobražaj doživljavamo i kao početno i kao trajno iskustvo milosti evanđelja.

74. Potvrđujemo da je učenik osoba čiji je život preobražen evanđeljem. Ta preobrazba započinje kada se pokajemo za svoje grijehе i povjerujemo Radosnoj vijesti. Međutim, poput sjemena posijanoga u dobru zemlju, evanđelje ne donosi puninu preobrazbe niti odmah rađa sve njezine plodove. Naprotiv, ta se preobrazba odvija postupno tijekom cijeloga života,

u kojem rast u svetosti i ljubavi očituje stvarnost preobražavajuće snage evanđelja. I početno iskustvo preobrazbe i njezino trajno ostvarivanje djelo su Duha Božjega, po milosti i po vjeri, kojim se vjernici sjedinjuju s Kristovim životom i međusobno u njegovu tijelu.

Mjesne crkve imaju ključnu ulogu u našem oblikovanju kao učenika, služeći sredstvima milosti u evanđelju i živeći njegovu preobražavajuću snagu u zajedničkom životu.

75. Potvrđujemo da mjesna crkva raste i sazrijeva nastojeći da njezin zajednički život odražava obrazac života koji odgovara poruci rassetoga Krista. Crkve to ostvaruju naviještanjem evanđelja; redovitim uprisutnjivanjem evanđelja u krštenju i Gospodnjoj večeri; te zahvalnim odgovorom na evanđelje u molitvi i slavljenju. Unutar Crkve pojedini vjernici uče živjeti kao građani neba, dostojno toga poziva, posredujući milost koju primaju po Duhu svojoj braći i sestrama. U Crkvi se bračni odnosi oblikuju prema zajedništvu u ljubavi između Krista i njegova naroda, a obitelji se učvršćuju na putu Gospodnjem kroz život u zajednici vjere. Na taj se način i Crkva i njezini članovi izgrađuju u presvetoj vjeri, po Duhu se suobličuju slici Kristovoj te se potiču na život u svetosti, vjeri i u pročišćujućoj nadi ponovnoga dolaska našega Gospodina. Pripremljeni službom evanđelja unutar Crkve i potaknuti Kristovim suosjećajnim primjerom, učimo promatrati cijeli život kao bogoslužje, tražiti dobro onih izvan Crkve te djelovati na obnovi cjelovitosti svijeta u svemu što činimo (Ef 2,19; Fil 3,20; 1 Sol 2,12; Jud 20; 1 Iv 3,3).

Mjesne crkve također imaju ključnu ulogu u osiguravanju odgovornosti i u oblikovanju zdravih obrazaca vodstva i upravljanja za službenike, misionare i suradnike u službi.

76. Pozivamo službenike i misionare da ostanu u živom zajedništvu s mjesnim crkvama te pod njihovom odgovornošću. Iako to vrijedi za sve učenike, oni koji su pozvani na oblike službe izvan svoje mjesne crkve trebaju ostati duboko povezani s Kristovim životom u Crkvi i odražavati trajno djelovanje Duha Božjega unutar konkretne crkvene zajednice. U svojoj providnosti Gospodin je podigao različite službe i misijska partnerstva kako bi, u suradnji s mjesnom crkvom, izoštravali i osposobljavali njegov narod za to da bude i stvara učenike. Potvrđujemo važnost takvih službi, ali i nužnost da one zadrže jasan fokus na mjesnoj crkvi i ostanu s njome povezane budući da je ona utjelovljenje nove ljudskosti koju Bog oblikuje u Kristu. Takve službe iskazuju vjernost Kristu kada svoje obrasce i načela odgovornosti, transparentnosti i nadzora oblikuju prema uputama koje Sveto pismo daje mjesnim crkvama. Na taj način usvajaju strukture zajed-

ničkog vodstva i upravljanja koje čuvaju da se duhovni autoritet nalazi u evanđelju, a ne u pojedincu [3] (Dj 6,1–6; 15,1–35; 20,17–38).

VI. Obitelj naroda: narodi u sukobima koje vidimo i kojima služimo za mir

Kristov narod treba biti prepoznat kao narod mira jer evanđelje koje naviještamo donosi mir između Boga i čovjeka, između ljudi te među narodima. Božja je namjera da različiti narodi napreduju dijeleći svoje darove i dobra zemlje na pravedan i velikodušan način. Zahvaljujemo Bogu za brojne primjere kršćanskih zajednica i pojedinaca koji su utjelovili dosljedni biblijski poziv na mir i na izgradnju mira u svijetu obilježenom sukobima. Odajemo im priznanje kao onima koji zagovaraju Kristov mir, čak i uz cijenu vlastitoga ugleda i života. Ipak, Crkva nije uvijek čuvala Kristov mir kao obilježje svojega postojanja u svijetu. Povijest poznaje primjere u kojima je Crkva bila uključena – bilo izravno bilo prešutno – u djelovanja i pothvate koji potiču nasilje i promiču rat. Takve pojave predstavljaju sablazan evanđelja koje Crkva naviješta. Što, dakle, Krist očekuje od svoje Crkve – naroda sastavljenoga od svih naroda – pozvane da naviješta i očituje Krista u svijetu razdiranom sukobima?

Potvrđujemo Božju nakanu u Kristu da po evanđelju pomiri sve narode u svijetu punom sukoba.

77. Lausanski pokret odigrao je ključnu ulogu u poticanju misije među „nedosegnutim narodima“, prepoznajući potrebu da pojedinci iz svakoga kulturno različitog naroda čuju Radosnu vijest o Božjoj spasenjskoj vlasti nad svim narodima, a time i nad svakim čovjekom. Molimo za dan kada će države („nacije“ u suvremenom smislu) koje aktivno sprječavaju svoje građane da čuju evanđelje i progone one koji ga čuju i prihvate prestati s takvim djelovanjem. Molimo to ne samo radi pojedinaca, nego i radi naroda kojima pripadaju. U središtu Božjega nauma kroz evanđelje stoji pomirenje svih naroda u Kristu, u odnosu obilježenom uzajamnim blagoslovom. Potvrđujemo da se taj Božji naum može ostvariti jedino preobrazbom ljudskih srca i ispunjenjem ljubavlju prema onima čiji se kulturni identitet razlikuje od našega.
78. Zajedno se radujemo mnogim situacijama u svijetu u kojima su se teški sukobi smirili, a zavađene zajednice dobile priliku za pomirenje i obnovu sklada. Među takvim su primjerima sukob u Sjevernoj Irskoj, aparthejd u Južnoafričkoj Republici, genocid u Ruandi i građanski rat u Šri Lanki, kao i drugi sukobi diljem svijeta. Radujemo se što je u nekim od tih okolnosti Bog upotrijebio crkve, kršćanske organizacije i pojedine kršćane kao zagovornike mira – bilo kao izravne mirotvorce među sukobljenim stranama, bilo kroz pregovore, utjecaj i zagovor u pozadini sukoba.

79. Duboko nas žalosti činjenica da su u svim dijelovima svijeta izbili novi oružani sukobi i ratovi – međuetnički, međureligijski i međunarodni. Od više od stotinu trenutačnih oružanih sukoba u svijetu, najveća koncentracija nalazi se na Bliskom istoku i u Africi. U ovome trenutku najviše medijske pozornosti dobivaju rat u Ukrajini i rat u Gazi, dok se teški sukobi, poput onih u Siriji, Mjanmaru, Sudanu i Etiopiji, jedva spominju. Također prepoznajemo i „zaboravljene ratove“ diljem svijeta, osobito onaj na Korejskom poluotoku. Premda su izvan fokusa javnosti, oni nisu skriveni od Boga. Tugujemo zbog tragičnoga gubitka života koji ti ratovi uzrokuju, kao i zbog golemih razaranja društava koja budućim naraštajima oduzimaju mogućnost napretka.

Kajemo se zbog svojih propusta da osudimo i obuzdamo nasilje – šutnjom, promicanjem nacionalizma ili nepravdnim podupiranjem sukoba kroz manjkava teološka opravdanja.

80. Osuđujemo one koji svoj utjecaj u svjetskim zbivanjima koriste za poticanje nepotrebnih sukoba i ratova, radi ostvarivanja vlastitih gospodarskih i političkih interesa. Žalosti nas golema patnja koju su takva djelovanja prouzročila. Vjerujemo da će za to odgovarati pred Bogom na dan suda.
81. Pozivamo sve kršćane da služe najranjivijima u okolnostima rata, udružujući svoje resurse i podupirući djelovanje crkava i humanitarnih organizacija koje djeluju u blizini područja sukoba. Također se obvezujemo djelovati kao mirotvorci – podupirati pregovore usmjerene na okončanje sukoba te zauzimati se za pravdu i naknadu za nevine žrtve nasilja.
82. Kršćani su u različitim razdobljima povijesti ne samo poticali nasilje i rat, nego su i šutjeli pred takvim zločinima, umjesto da progovore s proročkom dosljednošću i hrabrošću. To je sažeto izraženo u *Capetownskom iskazu o predanju*:

S tugom i sramotom priznajemo sudjelovanje kršćana u nekim od najdestruktivnijih surječja etničkog nasilja i ugnjetavanja, kao i tužni muk velikih dijelova Crkve u vrijeme kada se takvi sukobi događaju. Te situacije uključuju povijest i ostavštinu rasizma i crnog ropstva; holokaust nad Židovima; aparthejd, „etničko čišćenje“, međukršćanska sektaška nasilja, desetkovanje autohtonih naroda, međuvjerska, politička i etnička nasilja, patnju Palestinaca, ugnjetavanje kasti i plemenski genocid.

83. Potvrđujemo *Capetownski iskaz o predanju* pozivajući „na pokajanje za mnoge slučajeve kada su kršćani bili sudionici u tim zlima šutnjom, apatijom ili pretpostavljenom neutralnošću, odnosno *pružanjem neisprav-*

nih teoloških opravdavanja za takve postupke“. Velik dio tih manjkavih teoloških opravdanja proizlazi iz nesposobnosti razlikovanja „naroda“ u Svetome pismu od modernih „nacionalnih država“, kao i iz nedostatka biblijskog promišljanja o nacionalnosti. U Svetome pismu narodi su bili kulturno različite zajednice čiji je identitet bio oblikovan povijesnom povezanošću s labavo određenim teritorijem, štovanjem boga (ili bogova) čija se vlast nad narodom ostvarivala preko kralja. Nasuprot tomu, „nacionalne države“ (ili „nacije“ u suvremenom smislu) jesu političke zajednice koje upravljaju međunarodno priznatom suverennošću putem ustavno uređenih institucija i zakona nad teritorijima s jasno određenim granicama te nad pojedincima i narodima koji u njima žive. Većina suvremenih država upravlja višestrukim narodima, odnosno skupinama unutar svojih granica koje svoj kolektivni identitet ne crpe samo iz državljanstva, nego i iz etničke pripadnosti, rase, zemlje podrijetla i drugih oblika kolektivnog identiteta koji obogaćuju suvremeni svijet. U tom smislu, te su kulturno različite skupine često bliže narodima koji su činili „narode“ u Svetome pismu nego modernim državama. Potvrđujemo da je svaka suvremena država odgovorna pred Bogom za pravedno i milosrdno postupanje prema pojedincima i narodima nad kojima vrši vlast, kao i prema susjednim narodima.

84. Od presudne je važnosti da kršćani jasno razmišljaju o biblijskim narodima kada se oni (npr. Izraelci, Egipćani, Sirijci) povezuju imenom, poviješću, geografijom ili podrijetlom s modernim državama (npr. Izrael, Egipat, Sirija) i narodima koji žive pod političkom vlašću tih država (Židovi, Palestinci, Arapi, Kopti, Druzi, Armenci, Kurdi i mnogi drugi). Bog ispunjava svoja obećanja svim tim narodima – i Židovima i poganima – po Radosnoj vijesti o Isusu, Mesiji. Na Bliskom istoku, kao i drugdje, kršćanski vođe moraju raditi na ispravljanju teoloških pogrešaka koje pružaju ideološko opravdanje za nepravedno nasilje nad nedužnim civilima ili nastoje legitimirati kršenje međunarodnoga humanitarnog prava.
85. Žalimo što su neki kršćani gledali na državu, a ne na evanđelje, kao na glavno sredstvo ostvarenja Božjih nauma za svijet. To poprima osobito problematičan oblik kada se povezuje s nacionalizmom – ovdje shvaćenim kao uvjerenje da svaka država treba imati jednu nacionalnu kulturu i nijednu drugu – ili s etnonacionalizmom – uvjerenjem da svaka etnička skupina treba imati vlastitu državu. To je veliko zlo u našem svijetu. Žalimo što su mnogi kršćani bili suučesnici u tome, kao i u tvrdnjama o etničkoj i rasnoj nadmoći koje iz toga proizlaze. Nasuprot tome, ističemo da nijedna moderna država ne može niti će ikada moći polagati pravo da bude poseban nositelj Božje spasenjske vlasti.

Obvezujemo se moliti i služiti narodima zahvaćenima sukobima u svijetu kako bi evanđelje Isusa Krista donijelo pravi mir svim narodima.

86. Dok se okupljamo na ovom povijesnom kongresu u Incheonu u Južnoj Koreji, obvezujemo se moliti da mir i svjetlo Kristovo zavladaju Korejskim poluotokom i njegovim narodom, koji je prisilno podijeljen na politički odvojene države Sjevernu i Južnu Koreju. Ta nepravedna podjela, kao i smrt i trauma milijuna civila, poznata je kao Zaboravljeni rat. Unatoč primirju iz 1953. godine, sukob ostaje neriješen, a nestabilnost se nastavlja sve do danas u začaranom krugu približavanja i ponovnih eskalacija napetosti. Ipak, nastavljamo moliti da jednoga dana Koreja i korejski narod budu jedno. Prisjećamo se velikoga pjongjaškog probuđenja iz 1907. godine, koje se dogodilo među Korejcima na sjeveru, te pozivamo na prestanak progona naše kršćanske braće i sestara od strane vlasti Sjeverne Koreje. Pozivamo globalnu Crkvu da moli kako bi Bog otvorio vrata obnovi dugo razdvojenih obitelji, zajednica i crkava te kako bi se evanđelje Isusa Krista ponovno moglo slobodno i hrabro naviještati te živjeti u Sjevernoj Koreji, bez zapreka i straha, da cijeli poluotok upozna Gospodina.
87. Pozivamo sve kršćane posvuda da posreduju u molitvi za one koji se suočavaju sa strahotama rata i sukoba, da mole za progonjenu Crkvu te da djeluju za mir među narodima i državama svijeta. Kao Kristovi mirotvorci, pozvani smo graditi kršćanske zajednice koje utjelovljuju Kristov mir i promiču kulturu mira kao bitan izraz naše vjere i navještaja evanđelja. Na taj način zajedno naviještamo i očitujemo Krista u svijetu duboko ranjenom sukobima. „Tehnologija“ se ne odnosi samo na alate koji povećavaju ljudske sposobnosti i produktivnost, nego i na znanje i procese izuma i inovacija, pa čak i na kulture oblikovane tehnološkim razvojem i uporabom. Potvrđujemo da je tehnološka inovacija izraz slike Božje jer ljudska kreativnost odražava Božju kreativnost. Bog je stvorio ljude kao bića sposobna za tehnologiju, odnosno kao one koji preoblikuju svijet kako bi promicali ljudski napredak i brinuli se za njegovo stvorenje. Kao odraz Božje slike, tehnologija je sastavni dio rada i poziva na koje je Stvoritelj pozvao sva ljudska bića. U tom smislu, tehnološka djelatnost nije samo rješavanje pojedinačnih problema ili nadilaženje ljudskih ograničenja, nego prije svega poslušnost Božjem nalogu da se brinemo za druge i za svijet te da svojim stvaralačkim sposobnostima proslavljamo Stvoritelja.

VII. Tehnologija: ubrzane inovacije koje razlučujemo i kojima upravljamo

Tehnologija je oduvijek prisutna među nama. Međutim, brzina kojom se danas razvijaju sve vrste tehnologija bez presedana je. Kao i uvijek, takve brze promjene u ljudskim mogućnostima i ponašanju otvaraju moralna i etička pitanja u vezi s njihovim utjecajem na društvo i planet. Neke suvremene inovacije omogućuju spajanje čovjeka s tehnologijom ili stvaranje uronjenih okruženja u kojima ljudi mogu postati podložni dominaciji tehnologije. Takve mogućnosti proizlaze iz područja kao što su genetski inženjering, kloniranje, biotehnologija, prijenos svijesti (mind-uploading), digitalni mediji, virtualna stvarnost i umjetna inteligencija. Kršćanski svjetonazor usmjerava naše odgovore na ove tehnološke napretke i način na koji njima upravljamo. Biblijska mudrost ključna je kako bi Crkva mogla razlučivati i jasno se odrediti prema moralnim i etičkim implikacijama novih tehnologija, istodobno prihvaćajući i odgovorno koristeći plodove Bogom darovane ljudske kreativnosti i inovativnosti, uključujući i načine koji ubrzavaju evangelizaciju i učenje.

Tehnološka sposobnost odražava kreativnost ljudi stvorenih na sliku Božju.

88. „Tehnologija“ se ne odnosi samo na alate koji povećavaju ljudske sposobnosti i produktivnost, nego i na znanje i procese izuma i inovacija, pa čak i na kulture oblikovane tehnološkim razvojem i uporabom. Potvrđujemo da je tehnološka inovacija izraz slike Božje jer ljudska kreativnost odražava Božju kreativnost. Bog je stvorio ljude kao bića sposobna za tehnologiju, odnosno kao one koji preoblikuju svijet kako bi promicali ljudski napredak i brinuli se za njegovo stvorenje. Kao odraz Božje slike, tehnologija je sastavni dio rada i poziva na koje je Stvoritelj pozvao sva ljudska bića. U tom smislu, tehnološka djelatnost nije samo rješavanje pojedinačnih problema ili nadilaženje ljudskih ograničenja, nego prije svega poslušnost Božjem nalogu da se brinemo za druge i za svijet te da svojim stvaralačkim sposobnostima proslavljamo Stvoritelja.

Grieh nepovoljno utječe na uporabu i razvoj tehnologije.

89. Potvrđujemo da grijeh utječe na sve aspekte ljudskog djelovanja te stoga njegov utjecaj ne narušava samo uporabu tehnologije nego, u nekim slučajevima, i samu inovaciju. Stoga priznajemo da razvoj i primjena tehnologije mogu ometati ljudski procvat i brigu za stvoreni svijet na načine koji nisu odmah očiti. Zbog toga tehnološke inovacije često izazivaju duboke i uznemirujuće tjeskobe, pogrešnu ovisnost i usmjerenost, štetnu manipulaciju ljudskim strahovima, lažan osjećaj sigurnosti ili dehumaniz-

zirajuće oblike djelovanja. Pod utjecajem grijeha, tehnologija često postaje idolopoklonička, kada se štuje stvorenje umjesto Stvoritelja (Rim 1,25).

90. Mnoge nedavne inovacije učinile su tehnologiju još prisutnijom u našim životima, u društvu i u Crkvi. Budući da tehnologija ima sposobnost postati našim uronjenim okruženjem, lako nas odvraća od činjenice da „u njemu živimo, mičemo se i jesmo“. Razvoj i primjena svih tehnologija motivirani su i oblikovani vrijednostima, od kojih su mnoge u suprotnosti s biblijskim pozivom da se usredotočimo na ono što je istinito, plemenito i hvale vrijedno (Dj 17,28; Fil 4,8).

Kršćani su pozvani proročki prosuđivati i odgovorno se uključivati u korištenje tehnologije.

91. Priznajemo da su medijske tehnologije povećale mogućnost obmane. Žalimo što kršćani u njihovoj uporabi nisu uvijek „odbacili tajna i sramotna djela“ niti su se oduprli napasti da zavaravaju svoju publiku ili iskrivljuju poruku evanđelja radi osobne koristi. Umjesto toga kršćani trebaju stavljati ljude na prvo mjesto i istinito dijeliti svoje priče, svjedočeći o snazi evanđelja u vlastitim životima. Nužno je da takva uporaba medijskih i komunikacijskih tehnologija bude utemeljena na istini koja je sadržana u samom evanđelju koje se naviješta (2 Kor 4,2).
92. Prepoznajemo da su mnogi kršćani, osobito mladi, ovisni o društvenim i digitalnim medijima te su u biti njima „izloženi učenishtvu“ zbog nerazmjerno velikog vremena koje provode koristeći te tehnologije. Također uvidamo da iako su digitalne tehnologije često prilagođene za rast Crkve i evangelizacijske svrhe, nastojanja da se isto učini na području učenishтва zaostaju. Stoga pozivamo sve crkve i vođe da se aktivno uključe u korištenje tehnologija digitalnog doba za stvaranje učenika. Pozivamo na vjernu prisutnost u digitalnim prostorima, vjernu kontekstualizaciju putem povezanih uređaja, poučavanje digitalne pismenosti te njegovanje gostoljubivosti kako bi se oblikovale zdrave navike korištenja tehnologije.

Kršćani moraju razlučivati tehnologije koje su motivirane idejom da ni priroda ni ljudska narav ne bi smjele ograničavati ljudsku slobodu.

93. Pozivamo kršćane da pažljivo razlučuju genetske tehnologije, koje se temelje na povećanju ljudske moći preoblikovanja samih temeljnih sastavnica ljudske tjelesnosti i života te koje otvaraju vrlo stvarna pitanja o njihovoj etičkoj uporabi i dugoročnim posljedicama. Potencijal genetskih terapija za liječenje složenih medicinskih stanja iznimno je velik, ali s tom tehnološkom primjenom dolaze i značajna pitanja: svodimo li se na proizvod vlastitih gena? Koje su posljedice nasljednih genetskih modifikacija? Kolik je dio naše ljudskosti povezan s genetskim kombinacijama

i kakve su posljedice ako se od toga svjesno udaljimo? Ova pitanja otvaraju dodatne etičke dileme o našoj podložnosti Božjoj suverenosti, kao i o dostupnosti takvih tehnologija te njihovoj mogućnosti da prodube postojeće oblike diskriminacije.

94. Također pozivamo kršćane da razlučuju tehnologije umjetne inteligencije, koje nas suočavaju s drukčijim, ali ne manje važnim izazovima. Razvoj digitalnih sustava koji naizgled rasuđuju, ponašaju se i djeluju na načine koje smatramo osobito ljudskima otvara pitanja o jedinstvenosti ljudske kreativnosti i racionalnosti. Umjetna inteligencija pokreće i druga pitanja: hoće li postati egzistencijalna prijetnja čovječanstvu i širem svijetu? Kakav će biti njezin utjecaj na rad i radna mjesta? Kako će je vlade i drugi akteri koristiti u kontekstu nadzora i sigurnosti? Kako se razvoj umjetne inteligencije ubrzano nastavlja, pozivamo kršćane – osobito one koji rade u tom području – da sudjeluju i u razvoju i u primjeni ove tehnologije na način koji poštuje Stvoritelja i ljudsku stvorenost, promičući sigurne, pravedne i dostojanstvene primjene.

Kršćani su pozvani vjerno upravljati tehnologijom.

95. Pozivamo sve kršćane da teže tehnološkim inovacijama i njihovoj uporabi u ljubavi, pravednosti i vjernosti, kako pred Bogom tako i prema drugima. Prepoznavamo da tehnologija oblikuje okruženja u kojima ljudi žive, odmaraju se, međusobno se povezuju i rade, kao i način na koji kršćani ostvaruju zajedništvo, mole, čitaju Sveto pismo, rastu u vjeri i karakteru, štiju Boga i naviještaju evanđelje. Stoga kršćanski razvoj i uporaba tehnologije moraju težiti dobru naših bližnjih i neprijatelja, promicati ljudski procvat i dostojanstvo, imajući pogled usmjeren na budućnost koja nas očekuje u novom nebu i novoj zemlji (Mih 6,8; Lk 10,25–37; Post 9,6; Jak 3,9; Post 1,31; Otk 21,1–8).
96. Kako se digitalna tehnologija danas prihvaća i prilagođava unutar crkvenih zajednica, uočavamo da ona oblikuje postojeće oblike crkvenog života, ali i stvara nove. Svjesna da digitalna tehnologija nije jednoznačna, Crkva mora koristiti razlučivanje kako bi prosudila kada, kako i gdje pojedine tehnologije treba primijeniti, uvijek imajući u vidu način na koji se evanđelje Isusa Krista naviješta i časti njihovom uporabom. Stoga pozivamo kršćane i crkve da istražuju i prilagođavaju digitalne tehnologije za štovanje Boga, premošćivanje podjela, oblikovanje kulture koja časti Krista te za djelo učenništva.
97. Na kraju, pozdravljamo evangelizacijsku gorljivost Crkve koja je dovela do sve većeg prihvaćanja tehnologije i do neviđenih mogućnosti za širenje evanđelja. Radujemo se što je tehnologija proširila doseg evanđelja u mnoge dijelove svijeta koji su prije bili nedostupni, ubrzala rad na pre-

vođenju Biblije te olakšala kretanje i služenje Božjega naroda diljem svijeta. Molimo da vjerno i evanđeljem nadahnuto upravljanje tehnologijom pomogne novim naraštajima da slijede Krista i svjedoče o njemu u našem sve tehnološkijem svijetu.[4]

Zaključak

Okupljamo se u Incheonu u Južnoj Koreji na Četvrtom lausannskom kongresu s uzvišenom i svetom svrhom – poslanjem koje nam je povjerio Isus, raspeti i uskrsli Gospodin svega. U evanđelju Bog poziva sve ljude posvuda da se odvrte od svojih grijeha i prime dar novoga života po oprostjenju grijeha. Po evanđelju Bog gradi svoju Crkvu, ostvarujući svoj naum da oblikuje jedan, svet narod, sastavljen od svih naroda, pomiren sa sobom i međusobno u Kristu. Po evanđelju postajemo učenici Gospodina Isusa i radujemo se slobodi života pod njegovom spasenjskom vlašću. Po evanđelju stvaramo učenike i učimo ih vršiti Kristove zapovijedi. To je naš poziv i naše poslanje. U njegovu ostvarenju radosno vraćamo Bogu ono što nam je povjerio – naše darove, naša sredstva, našu snagu, naše živote. Ponizno priznajemo da će svaki plod našega rada biti djelo njegove milosti.

Slušamo našega Gospodina koji nam govori po Svetome pismu i poziva nas da ga slijedimo putem križa snagom Duha. Čujemo kako nas poziva da živimo svoje živote unutar priče koja svoj vrhunac nalazi u Radosnoj vijesti o Kristovoj smrti i uskrsnuću te da predamo svoje živote kako bi svi spoznali da je on Gospodin svega. U tu svrhu čujemo njegov poziv da budemo vjerni tumači njegove autoritativne Riječi. Čujemo njegov poziv na obnovljenu predanost mjesnoj crkvi kao jedinog vidljivoj očitovanosti Kristove Crkve – narodu sastavljenom od svih naroda, oblikovanom vjerom u Krista iz svakog mjesta i vremena. Čujemo njegov poziv na vjernost usred izazova, starih i novih, vjeri apostola koja nam je predana kroz naraštaje muškaraca i žena čiji su životi svjedočili njezinu istinitost. Slijedeći Krista, slijedimo i njih.

Vraćamo se na svoja mjesta služenja u svaki kutak svijeta s obnovljenom predanošću da ljubimo kao što je on nas ljubio, da odbacimo sebične težnje, da surađujemo u evanđelju te da svakodnevno rastemo u molitvenoj ovisnosti o njegovu Duhu i u spoznaji njegove volje, njegovih putova i njegove Riječi. Kako bismo jednim glasom naviještali veličanstva Onoga koji je jedina nada i svjetlo svijeta. Kako bismo jednim srcem očitovali svetost i ljubav Onoga koji je sebe predao za grešnike. Kako bismo mi, Crkva, zajedno naviještali i očitovali Krista!

„Pomozi nam, Bože, molimo, u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.“

Završne bilješke

1. Vidi Lausanne Occasional Paper 74, „Do You Understand What You Are Reading?’ Toward a Faithful Evangelical Hermeneutic of Scripture“. <https://lausanne.org/occasional-paper/do-you-understand-what-you-are-reading-toward-a-faithful-evangelical-hermeneutic-of-scripture>.
2. Vidi Lausanne Occasional Paper 77, „A Theology of the Human Person“. <https://lausanne.org/occasional-paper/a-theology-of-the-human-person>.
3. Vidi Lausanne Occasional Paper 75, „The Formation of Disciples for Mission and the Formation of Disciples as Mission“. <https://lausanne.org/occasional-paper/the-formation-of-disciples-for-mission-and-the-formation-of-disciples-as-mission>.
4. Vidi Lausanne Occasional Paper 76, „Christian Faith and Technology“. <https://lausanne.org/occasional-paper/christian-faith-and-technology>.